విడిప్రతి ౧కి ౧ అణా

గోలకొండపత్రిక

ప్రతి సోమ, గురువారములందు ప్రకటింపబడును

సం॥ చందా రూ. ౬ 10321 సెప్టెంబరు 26 వ తేది 1935 గురువారము అర్ధ సం॥ చందా రూ. ౩

సంపుటము ౧౦. తూపుబజారు, హైదరాబాదు - దక్కన్. సంచిక ౩౯.

శా. శ. ౧౮౫౭ శ్రీ యువ సం॥ భాద్రపద బ॥ ౧౪ గురువారము. ౨౦ అబాన్ ౧౩౪౪ ఫ.

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము-ఆంధ్రభాష

కే. వేంకటరామారావు గారు బి. ఏ

గతసంచిక తరువాయి

బి. ఏ. క్లాసు:—

ఈ విధముగా నొక విద్యార్థి రెండు వత్సరములు ఇంటరు క్లాసులో గడపి,గడతేరి బి.ఏ. క్లాసు చేరును. ఉస్మానియా విశ్వ విద్యాలయ కళాశాల యొకటిమాత్రమే మొదటి గ్రేడు కళాశాల బి.ఏ తరగతులుకళాశాలయందే యున్నది. బి. ఏ. యందుకూడా తెనుగును ఐచ్ఛిక విషయములందు చేర్చినారు. ఇట ఐచ్ఛిక విషయ సమూహమునకు "స్కూలు" యను పదము వాడబడును. ఇంగ్లీషు నిర్బంధ విషయముగాక

Language School
History School
Philosophy School

యను త్రివిధ స్కూలులు గలవు. ఇందు తెలుగు మొదటి స్కూలుకు జెందినది. ఈస్కూలు ననుసరించి సంస్కృతమునకు తెనుగునకు సమానస్థానము కలదు. మార్కులను జట్టిచూచిన రెండును సమానము. ప్రత్యేక తెలుగు స్కూలని కాని సంస్కృత స్కూలని కాని లేదు. ఐచ్ఛిక విషయములకు ఆరువందల మార్కులు. అందు మూడువందలు సంస్కృతమునకు పోగా మిగత మూడువందలు తెనుగునకు నియమితములు. కావున ఈస్కూలుకు సంబంధించిన పట్టభద్రుడు అటు తెలుగు బి. ఏ. కాక, ఇటు సంస్కృత బి. ఏ. కాక, రెంటికి చెందియు, ఎటుచెందనివాడై యుండును.

తెలుగు చెన్నకొని బి. ఏ. లో ఉత్తీర్ణుడగుట కడు సులభము. ఇందొక రహస్య మిమిడియున్నది. అనుభవించిన వారలకుతప్ప ఇతరులకీరహస్యము తెలియదు. ఆరువందల మార్కులు ఐచ్ఛిక విషయములకు నియమితములని పైన చెప్పబడెను. గడతేరుటకు రెండు వందల మార్కులు చాలును. తెలుగుకు సంబంధించిన మూడువందల మార్కులలో బాలురు మాతృభాషయగుటవలన, కనీసము నూటికి ఏబదిపాళ్ళ నూటయేబది మార్కులు గడింతురు. ఇక కావలసినది ఏబదిమార్కులు మాత్రమే. సంస్కృతసంబంధ మూడువందలలో అనాయాసముగా ఏబది సంపాదింపవచ్చును. కావున బాలురు ఇంగ్లీషులో గడతేరితేసరి ఐచ్ఛికవిషయములలో తప్పక గడతేరుదురని నమ్మియుందురు. సంస్కృతము సంపూర్ణముగా త్యజించి పరీక్షయందు ఉత్తీర్ణులగుటకు యాటంకము లేదు. బాలురీరహస్యజ్ఞానము కొన సంస్కృతమునందలశ్రద్ధను వహించెదరు. సంస్కృతలిపి ఆంధ్ర విద్యార్థుల కనుకూలముగా లేదని తెలిసినది. దీనితోడు బి.ఏ. తరగతినే పఠనీయ గ్రంథములు, తద్బోధనా పద్ధతియు [illegible] కారణము, మెట్రిక్యులేషన్ కేమాత్రపు సంస్కృత జ్ఞానము లేక, ఇంటరు రెండు సంవత్సరములలో భండార్కరు మొదటి పుస్తకము, ఒక నాటకము, రఘువంశములోని ఒక సర్గ; భగవద్గీతలో యొక అధ్యాయము పూర్తిచేసి బి. ఏ. కు రాగానే అచటి పఠనీయగ్రంథావళి చూచి చకితుడగును. కారణమేమి? అలంకార శాస్త్రములలోనెల్ల కఠినమగు కావ్య ప్రకాశము, ఋగ్వేదము, తర్కశాస్త్రములాదిని కిల్లు. ఆ మూలాగ్రము కంఠగత మొనర్పవలసి యుండును. సంస్కృతమునందిప్పటికి విశేషజ్ఞానముండు కావున వారాపుస్తకముల నన్వయ మొనర్చుకొను స్థితియుండుదురు. తెలిసియు తెలియని విషయములు, సంపూర్ణముగా తెలియని కొన్నివిషయములు చిన్నతరగతులందు కంఠగత మొనర్చుటకు వీలగునుకాని బి.ఏ.విద్యార్థిలిటులొనర్చుట కసాధ్యము, ఈపద్ధతి వారికి నిరుత్సాహకరము. దీనికి తోడు పరీక్షలో గడతేరు రహస్యము వీరికి గలదు. కావున సంస్కృతము నొకమూలకుత్రోచి ఎటులనో రెండేండ్లుగడపి గట్టెక్కజూచెదరు. ఈకారణములవలన తెలుగుబి.ఏ.లకు సంస్కృతజ్ఞానముండవలసినంత లేదనియు, పట్టము పొందిన తర్వాత నేర్చిన అల్ప సంస్కృతము కూడా మరచిపోవు స్థితి తటస్థించుచున్నదని యొప్పుకొనవలసి యుండును. సంస్కృతమునందు తగు శ్రద్ధ లేకపోవుటచేతనే తెలుగు బి. ఏ. లలో ఒకరిద్దరుతప్ప మిగతవారందరు మూడవతరగతియందు ఉత్తీర్ణులైనారు. అధునికాలమున పోటీలకాలము. పదములకై, తరగతులకై ప్రాకులాడు కాలమున శక్తులయ్యు మూడవతరగతియందు తీర్ణులైనవారలకు యుత్సాహనాశన మగునని వేరుగ చెప్పనవసరము లేదు.

పైవివరింపబడిన క్లిష్టపరిస్థితులు చెల్లాచెదరైపోవుటకొక మార్గమున్నది. అదేదనః— సంస్కృతాంధ్రములలో ఒకటి ప్రధమము లేక ముఖ్యవిషయము (Main) రెండవది తత్సంబంధ విషయము (Subsidiary) చేయవలయును. ఎటులన తెలుగు ముఖ్యవిషయము (Main Subject) సంస్కృతము (Subsidiary) తత్సంబంధవిషయము చేయబడెనని తలచుడు. మార్కుల విభజన నాలుగువందలు తెలుగునకును, రెండువందలు సంస్కృతమునకును ఉండును. ఇట్లు బి. ఏ. లో ఉత్తీర్ణులైనవారలు తెలుగు బి. ఏ. అనబడుదురు. రెంటియందును శ్రేష్ఠులుగా ప్యాసగుట నిర్బంధము కావున బాలురు సంస్కృతవిషయమై ప్రత్యేకముగా కష్టపడి బి. ఏ. కు జ్ఞానోపార్జన మొనరింతురు. సంస్కృతమేమియు [illegible] భారినుండి తొలగిపోవును. ఇదేవిధముగా సంస్కృతమువందేష్టులై [illegible] నినే ప్రధమభాషగా ఎన్నుకొనవచ్చును. విద్యార్థి ముందుగు పరీక్షలందు ననుసరింపబడు పద్ధతులు బి. ఏ. విషయమై యనుసరించిన లాభదాయకము.

దీనితోపాటు పఠనీయగ్రంథములయందు కూడా మార్పు అవసరము. దిఙ్జ్ఞానము వృద్ధిచేయజాలునవియు, సామాన్యజీవితమునందుపయోగకరమగు సంస్కృతిజ్ఞాన ముపార్జింపచేయునట్టియు గ్రంథము లేర్పరచిన [illegible] కృతితోత్సాహముతో వానియధ్యయన మొనరించవచ్చును. ఉదాహరణముగా ఋగ్వేదమునకు బదులు ఇతిహాసములు నాటకములు లేక [illegible] గ్రంథము లుండిన బాగుండును.

ఇటులనే బోధనాపద్ధతియందును మార్పు అవసరము. కేవలము పూర్వ పద్ధతుల ననుసరించక, అధునిక పద్ధతుల పై సంస్కృతము నేర్పబడవలెను. కావ్యప్రకాశమునంతయు కంఠగతము చేయవలయునని నిర్బంధించక దానియంశములు తెలిసికొనునట్లు చేయవలెను. ఇట్టిచిన్న సవరణలచే అత్యధిక లాభము పొందవచ్చును.

తెలుగునకు ఒకభాషావర్గము లోనే (LanguageSchoolలోనే)గాక చరిత్రములో (h.story Schoolలో)కూడ స్థానమిచ్చిన భాష కంతయు లాభము కలదు. ఎటులన:— తెలుగు, దానితోపాటు హిందూదేశచరిత్ర ప్రత్యేకించి ఆంధ్రచరిత్ర— ఈరెంటినికలిపి ఒక సంయుక్త వర్గము (Combination) ఏర్పరచిన, రెండువిషయములందు పరిశ్రమచేయుట కనుకూలతయుండును. ఆంధ్రమునకు ఆంధ్రదేశచరిత్రకు అవినాభావ సంబంధము. పురాణ, కావ్యాది ఆంధ్రగ్రంథములందు యాంధ్రదేశ చరిత్రాత్మకవిషయము లెన్నియో గుప్తములు. ఈరెంటిని ఒకేతూరి బి. ఏ.లో చదువు నేర్పాటున్న క్రొత్తవిషయములు పెక్కులు బయలుపడునని ఖండితముగా చెప్పవచ్చును.

బి. ఏ. తరువాత

ఇంతటితో తెనుగునకుఉస్మానియావిశ్వవిద్యాలయమునందున్న స్థానము పరిసమాప్తినొందును. ఎం. ఏ. క్లాసులు లేవు. కాని ఎం. ఏ. క్లాసులు అవసరమా? యను నొక ప్రశ్న. కొన్ని విషయముల ననుసరించిచూచిన నవసరమేయని నిశ్చయింపవచ్చును. బి. ఏ. క్లాసులోనే 3–4 కన్న ఎక్కువ విద్యార్థులు లేనప్పుడు ఎం.ఏ. లోనుండువారెవరని యొకచిన్న సందేహము గలిగిన నుండవచ్చును. క్లాసుల యేర్పాటుల పూర్వమే ఈసందేహ మనవసరము. క్లాసులున్నప్పుడు యభిరుచికలవారెవరైన చేరకపోరు. బి. ఏ. తరువాత యున్నత విద్యలకు ఈకళాశాలయందుకాని . ఇతరవిశ్వవిద్యాలయములయందుకాని వీలులేదు. మరాఠీ, కన్నడము, సంస్కృతముల విషయమై ఇటులకాదు. మరాఠీ కొరకు నాగపూరు, కన్నడమునకు మైసూరు సంస్కృతమునకు కలకత్తా మున్నగుప్రదేశముల కేగియున్నతపట్టముల సంపాదించుటయనుకూలత కలదు. తెలుగువిషయంలో ఇట్టివీలుబాటులేదా? మద్రాసు. ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయము లీఉస్మానియాను పూరకించవు. ఈ కళాశాలయందు ఎం. ఏ. తరగతులున్న నష్టము మాత్రము లేదని సాధింప చెప్పవచ్చును. మన దేశభాషలు, సంస్కృతముతప్ప, చరిత్ర, వేదాంతము, గణితము, ఉర్దూ, పారసీకము, అరబీ మున్నగువాని ఎం. ఏ. తరగతుల ఏర్పాటులున్నవి. వీనియందు విద్యార్థులసంఖ్య యల్పమేకాని ఈనిమిత్తమే తరగతులు తీసివేయబడలేదు. వేదాంతము ఎం. ఏ క్లాసొక యుదాహరణము దీనియందొకరిద్దరికన్న ఎక్కువ విద్యార్థులుండరు. కొన్ని సంవత్సరము లెవరును యుండరు. అయినను ఏర్పాటు యున్నది. అభిరుచి కలవారికి యనుకూలతయున్నది. ఇట్టి యనుకూలతయే ఆంధ్రమునకున్న నష్టమేమి?

ఎం. ఏ. పరీక్ష యేర్పాటులున్న, యింతవరకు బి. ఏ. లయి ఉద్యోగులయినవారలు ప్రైవేటుగా నీ పరీక్ష నిచ్చుటకు వీలుండును. ఇతర విషయములనెన్నికొని ఎం. ఏ లయినవారికిని తెలుగు ఎం. ఏ. డిగ్రీ పొందుటకు వీలుండును. కొట్టి ఇట్లాంటి కొన్ని విషయముల నాలోచించిన ఎం. ఏ. క్లాసు లవసరమని తోచును. ఎం. ఏ. ఏర్పాటులున్న నధ్యాపకులేరీ? యను వచిదొక ప్రశ్న. ఈప్రశ్న మనకు సంబంధించినది కాదు. ప్రభుత్వము తలచిన అధ్యాపకులకు కొదువలేదు.

రిసర్చిక్లాసు (పరిశోధన తరగతి):—

ఎం. ఏ. లోటును మాపుటకు కాబోలు సుమారు పదేండ్లకు పూర్వం రిసర్చిక్లాసని యొక పరిశోధనశాఖ నేర్పరచిరి. కాని దాని యుద్దేశ్యములు నెరవేరెనని చెప్పసందేహము. ప్రధమ పరిశోధకుడు రెండేండ్లు కష్టించెను. పరిణామమేమో ఎవరికిని తెలియదు. అధికారులుతత్సంబంధీకులు ముమ్మందు దీనిని ఖండింతురేమో! రెండవ పరిశోధకులు కారణాంతరముల చే మధ్యనే తమపదవికి స్వస్తి చెప్పినారు. కారణములు మనకు సంబంధించినవి కావు. వానిని గురించి విపులముగా తెలిసికొన మనకవసరము. కాని వారు చేయగడంగిన భాషా సేవ నిగమించుటచే భాషకొక లోటుకలిగెనని చెప్పవచ్చును. వారిపరిశోధనఫలితములు భాషకు వన్నె తెచ్చెడివిగ నుండెడివేమో! ఆటుతరువాత ఎవరును పరిశోధకులుగ నియమింపబడలేదు. ఇప్పటికి సుమారు మూడువత్సరములు

—౧౧ వ పేజీచూడుడు.

మా చిన్న కథ.

పరిశోధన

శ్రీ బొడ్డు బాపిరాజు గారు

మా సూర్యం అపరాధ పరిశోధక నవలలు అంటే ప్రాణం విడుస్తాడు. ఆ శ్రేణిలోని గ్రంథాలన్నీ చదివి జీర్ణం చేసుకొన్నాడు. "అరిందం" అతనికి అధిష్ఠాన దైవతం. అతనితో ఎప్పుడు మాట్లాడినా యిదే గోల. ఇటువంటి కిచ్చి ఎక్కువగా వుండడంవల్ల అప్పుడప్పుడతను చాలా తెలివితక్కువగా కూడా ప్రవర్తిస్తాడు. లోకాని కంతటికీ సామాన్యంగా కన్పించే విచ్చగాళ్లు అతనికి అనుమానం కలిగిస్తారు. పత్రికలలో వ్రాసినవన్నీ జరిగిన సంగతులని నమ్మకం అతనికొక పెద్దజబ్బు. ప్రతి బిచ్చగాడు పేర్గార్ సాహెబో లేక ఏ మఫారికో అనుకుంటాడు. ఇవన్నీ వారి ఛద్మవేషాలని భావన. రిజనీకను చూచుకొని యెవరో వెండించి వస్తున్నారనుకొని అనుమానం పడేమనిషి.

ఈ నవలలు ఎక్కువగా చదవడం చేత తను కూడా అలాగా దొంగలను పట్టుకోవాలని, పెగశేప గడించాలని యెన్నో కల్పవృక్షాలు. చిన్న పెన్సిల్ పోయిందంటే అతనితో పరిశోధనచేసి దేనీ ఒక సమాధానానికి వచ్చేవరకు వూరుకోడు. అటువంటి చిన్న చిన్న విషయాలే పెద్దపెద్ద పరిశోధనలకు ఆస్పదమవుతాయంటాడు. ఎవరన్నా మందలిస్తే ఇంటికొకరోజు ఆ అపు ఆలస్యంగా వస్తే యేవేవో కారణాలు కల్పించుకొంటూ తలనొప్పి తెచ్చుకొంటాడు. "స్వభావాకొకబుద్ధి, జిహ్వకొక రుచి"

ఆరోజు నేనో పొకపుస్తకం వ్రాయాలని యుండి ఇవిలి నేను జేబులేక చారల్ కమీజు లోవున్న నాపెన తీసుకొనివమ్మని మా ఆవిడకు పురమాయించి నోట్లో వ్రేలుపెట్టి కొరుక్కొంటూ ఆలోచిస్తూ గదిలో టేబిల్ దగ్గర కుర్చీలో కూర్చున్నా. ఆ క్షణం "ఆ జేబులో లేదండీ" అని కేకవేసింది యింటావిడ. "పోని, పూదాకోట్లో వున్నదేమో చూడు" అన్నా. తిరిగి అందులోనూ లేదని సమాధానం. ఒకొక్కసారి రాత్రిళ్ళు తొడుక్కొనే చిన్ని చేతుల చొక్కాలో పెట్టడం మామూలు, అందులో చూడమంటే దానిలోనూ లేదు. నేను లేనక తప్పలేదు.

ఆ చొక్కా తిరగవేశా, ఈ చొక్కా తిరగవేశా. ఎందులోనూ కనబడలేదు. మామూలుగా ఎప్పుడైనా పెట్టేచోట్లన్నీ చూచాను. ఎక్కడా కన్పించలేదు. మొన్ననే రెండున్నరపెట్టి కొన్నాను. అసలే దబ్బుకిబ్బందిపడే రోజుల్లో యిదొక నష్టం. అటువంటిసమయంలో హఠాత్తుగా మా సూర్యం జ్ఞాపకం వచ్చాడు. వాడితో చెప్పితే యెట్లాగయినా యీ విచిత్ర దొంగతనాన్ని సాధించి పెడతాడన్న ఆశ కలిగింది. వాడేం ఏడిస్తేనేమి, ఎందుకు! మన కలం మనకు దక్కితేచాలు! పైమీద కండువా వేసుకొని బయలుదేరాను. మా రాణి "స్నానంచేసి వెళ్లండి" అనియింకా యేదో చెప్తూనే వుంది. అవన్నీ వినిపించుకోలేదు. సూర్యం దగ్గరకు వెళ్ళేదాకా "ఇదిగో నా పెన్ను" అని యిస్తాడనేనా వుద్దేశ్యం. పైపంచె ఎట్లా వున్నా.

నేను వెళ్లేటప్పటికి గదిలో పడక పైన మీద ప్రక్కగా పడుకొని యేదో నవల చదువుతూ వున్నాడు. అతని ముఖకవళికలను బట్టి చాలా దీక్షగా వున్నట్లు కన్పించింది. నేను గదిలో పాదం మోపుతూనే "సూర్యం!" అంటూ "నేను వచ్చిలో పలకవేం" అంటూ మొగమెత్తాడు సూర్యం.

"నా పెన్ను పోయిందిరా సూర్యం!"

సూర్యం సరిగా లేచి కూర్చుని వొక్క అప్పటితో వొళ్లు విరుచుకొంటూ కళ్ళు నలిపికొని నిమిత్తం పట్టినట్లు "మళ్లీ చెప్పు! ఏమన్నావు?" అన్నాడు. "యిస్పెషల్ నిక్షేపంలాంటి నా పెన్ను మాయం తీర్చుకుంది"

"బ్లాక్ బర్డేయేనా!"

"ఏ నీకు తెలిసినదేనా యేమిటి? నిన్న నీవూ నేనూ కలిసి క్లబ్బుకు వెళ్ళినప్పుడు త్రోవలో పడిపోయిందనుకుంటాను రా!" "ఒరే సుందరం! నువ్వొకటి గుర్తుంచుకో. నేను స్నేహితుణ్ణి అన్నమాట మరచిపో. ప్రస్తుతం నీవొక పొగొట్టుకొన్న మనిషివి. నేనొక పరిశోధకుడను.

తెలిసిందా? నేనడిగేదానికి సమాధానం సరిగా చెప్పు. ఉపక్రమిద్దాం. "నీపోయిన పెన్ను బ్లాక్‌బర్డేనా? ఊ. చెప్పు"

"కాదురా! రాజా పెన్ను. మొన్ననే కొన్నా."

"నువ్వు పెన్నును ఆఖరుసారి ఎప్పుడు చూచావు? సరిగా గుర్తుతెచ్చుకొని చెప్పు."

"నిన్నవుదయం—కాదు కాదు. మొన్న సాయంత్రము—క్లబ్బులో… అదీ సందేహమే. ఆ జ్ఞప్తివచ్చింది. మొన్న మధ్యాహ్నం పోస్టు ఆఫీసుకు వెళ్ళి యేదో రిజస్టరీ తీసుకొనివస్తే దానితో సంతకంచేసి తీసుకొన్నా. ఔను అప్పుడే!"

"సరే నీపెన్నుకు నీదని చెప్పుకోగలసుర్తులేమైన వున్నవా? ఆలోచించు."

"లేకేం? నిక్షేపంలాగా నా పేరేవుంది. దానికోసం పావలా—"

"అయితే ఫరవాలేదు. దొంగ మననితప్పించుకోపోలేడు. సరే వొకసారి మీ యింటికి పద."

ఇద్దరంకలసి మాయింటికివచ్చాం. నేనుచొక్కాలుతగిలించే చోటు చూచాడు. క్రిందంతా గచ్చు నాభార్యను వాళ్ళను యేదో అడిగాడు. వాళ్లు మాకేమీ తెలియదని చెప్పివేశారు. ఆనాడు రోజా వుదయం వూడ్చేది యెవరని ప్రశ్నించి మా ఆవిడన్న సమాధానంపొందాడు. కొంచెంసేపు గోడలకేసీ అటూ చూచాడు. నా మొగం! ఏముంటుంది అక్కడ?

స్వభారం వాది. ఇక బేఫికర్‌గా వుండు." అన్నాడు సూర్యం నేను "సరేలే" మ్మని లేచి వస్తూవుంటే గుమ్మం సరిగా దిక్కుముందే "సుందరం" అని కేక వినిపించింది. మళ్లీ ఏం మునిగిందో అని లోపలికి వెళ్ళాను. సూర్యం నాకెదురుగా "ఇదిగో దొంగిలు వొకొకసారి ముందుగా ఏం వుత్తరాలు వ్రాయక పోయినా వొకపత్తే దాన్ని నియమించిన వెంటనే పత్తేదారికే పదివాళ్ళు వ్రాస్తారు. తప్పితే వొకొక్కప్పుడు యజమానికి కూడా బెదిరిస్తూ వ్రాస్తారు. అటువంటి వుత్తరాలేమైన వస్తే జాగ్రత్తచేసి రేపునువ్వు వచ్చేటప్పుడు తీసుకొనిరా. అందుకనే నిన్ను పిలిచింది. ఇక వెళ్లు" అన్నాడు.

ఇంటికివస్తూ అతని పిచ్చితనానికి నవ్వుకున్నాను. అయినా యెట్లా కనిపెడతాడో చూడవలెనన్న వుబలాటంలేకపోలేదు అతడు ప్రశ్నించే పద్ధతి అతని వాలకం అంతా గ్రంథాల్లోని డిటెక్టివుల తరహాకు ఏమాత్రం హెచ్చు తగ్గులు కాలేదు. పెన్ను కెట్లాగు నీళ్ళు వొదులుకున్నాను. అతడు గెలిచినా మనకు నష్టంలేదు. ఓడితే యింతకంటే యేమీ లుకాస్తా రాదు. ఇంతకూ మనని ఫీజు తెమలద్దని కను కదా!

ఉదయం అతను చెప్పిన మేరకు యింటికి వెళ్ళి కూర్చున్నా. చీకటితో ఎక్కడకో వెళ్లాడన్నారు యింట్లో కనుక్కొంటే ఇంత వుదయమే ఎక్కడకు వెళ్ళాడా అనుకొంటూవుం

తిరిగి యిద్దరం వాడింటికి చేరుకొన్నాం. త్రోవపొడుగునా వాడు ఆలోచిస్తూవున్నాడు గదిలో కూర్చోవడంతోనే "సుందరం! మంచి పరిశోధన యిచ్చావురా. సామాన్యంగా వొక దొంగతనం జరిగిందంటే ముందువెళ్లి ఆస్థలాన్ని పరీక్షించాలి. అక్కడ దొంగపాదాల గుర్తులుగాని ఏమైనా వుంటవేమో కనిపెట్టాలి. ఇప్పుడు వొకస్థలంలో అటువంటి వేమీ కన్పించలేదు. రెండవది. వొకస్థలంలో దొంగతాలూకు చేతిరుమాలుగాని యింకేదైనా అతనికి సంబంధించినవస్తువుగాని దొరకడం మామూలు. మూడు. ఏమిగుర్తులు లేకపోయినా దొంగనేవాడు "నేనీవస్తువు అపహరించుకుపోతున్నా. ఏపత్తేదారయినాసరే ప్రాణంమీదకు తెచ్చుకోకపోతే నన్నుపట్టుకోవాలి" అని యేవో యిన్ని అవాకులూ చెవాకులూ వ్రాసిన వుత్తరమైనప్పటికీ అక్కడవుండి తీరవలసింది. ప్రస్తుతం ఆస్థలంలో అటువంటి పొరపాటేమీ జరిగివుండలేదు. ఇంకా…సూర్యం యేదో చెప్పబోయి ఆలోచిస్తూ, వొకసారి తలవూపి వూరుకొని గాఫిల్చి చప్పునవొదిలి, మళ్లీ ప్రారంభించాడు.

"ఇప్పుడు మనకీ చిక్కు విడతీయడానికి రెండే మార్గాలు. ఒకటి: దొంగతనం జరిగిన స్థలాన్ని బట్టి పరిస్థితులను అనుసరించి ఆలోచిస్తే ఆ పెన్నును ఇంట్లో వాళ్ళు తప్పితే యెవ్వరూ తీయడానికి వీల్లేదు. ఇంట్లోవున్నది భార్య తల్లి. తల్లికి పెన్నుతో అవసరంలేదు. ఇక భార్యకూ అవసరంలేదు. ఏదన్నా వ్రాయడానికి తీసివున్నా తిరిగి యథాస్థానంలో పెట్టక మానదు. ఇక రెండవమార్గం దానిజోలి నీకెందుకలే! నాయిష్టం నేను కడతాను. ఒకసారి రేపు ప్రొద్దుట మాత్రం పిలువచ్చి కనబడు. అంతే. ఇక నీవు వెళ్ళు. నీ పెన్ను నీకు మరుమా

కనక్కా వచ్చాడు సూర్యం. "ఏరా! యింత పక్క దిగకూనే యెక్కడికి వెళ్ళావురా!" అన్నా. "చెప్తాతాలే ముందు ముఖం కడుక్కోనియి" అంటూ దొడ్లోకి నడిచాడు.

ప్రొద్దుటేలేచి కళ్ళు నులుముకుంటూవున్నా నంట. గదికిటికీ కెదురుగా ఎవరో నిల్చుండి యిటు పరకాయిస్తున్నట్లనుమానం వేసిందట. పత్తేదారయిన తన్ను ఆదొంగయేమిటో కనిపెట్టడానికి వచ్చాడనుకొని తనవేషం మార్చుకొని అతనివెనకాల కొంతదూరం పోయాడట. పోగాపోగా అతడొక యింట్లోకి వెళ్లాడట. గట్టి వాకబుమీద అత వాయింట్లో నౌకరని తెలుసుకొన్నాడట—ఇది అతడు తెలిసినపరిశోధన. తిరిగి రేపు సాయంత్రం కలుసుకొమ్మని సాగనంపాడు. నోపం ఎన్నిశ్రమలు! నిజంగా దక్షిణమాత్రం యింత శ్రద్ధగా పనిచూసేవెవరు! పోలీసువాళ్లకు కూడా కేసుకే నే శ్రద్ధలేక యీ దొంగలెవరో చిక్కారు మాపాయిన్నేరు పెన్నునకు మావాడు పడుతూవున్నఅవస్థ ఇంతింతా! మనవాడు కనుక యింతశ్రమ పడుతున్నాడు గాని వాళ్లో నేనే అతనికి కృతజ్ఞుణ్ణి అయ్యాను. అమాత్రమైనా విశ్వాసం చూపించకపోతే భగవంతుడేనా మెచ్చుకుంటాడా!

ఇటువంటి చిన్నచిన్న విషయాలల్లో మనవాడు పనిచేస్తేగాని అతనుపైకిరావాలంటే వీలుండదు. ఎన్నిగ్రంథాలు చదివినా అనుభవానికి చాలిందిలేదు. మనవాడేఒక "షెర్లాక్ హోమ్సు" అంతమేధావి, "అరిందం" అంత ప్రతిభాశాలి కావచ్చును. ఈకల్పనతోనే అదీ చూడగలం. నన్నుయటువంటి కవికూడా ఒకరోజున గీతపద్యం వ్రాయడానికి తుదుపులుపెట్టే వుంటాడు.

ఆనాడు సాయంత్రం కలుసుకొన్నాను. సూర్యం నిస్పృహమయిలాడు. పెన్నుమీదకే పేరున్నదని చెప్పడంవల్లే గ్రహించాన అయినా దొంగ అదేమను అకౌంటుతో తాయించి వుంటాడన్న అనుమానంతో ఒక్కొక్కటే వున్నవు కలిపాల్ని అంగళ్ళన్నీ అవుతీ విమర్శించి గాలించి… కలి

లాడు ఎక్కడా పత్తా దొరకలేదు. చదివిన పుస్తకాలన్నీ వృథా అయిపోయినవి పాపాపిడికి. ఏంచేస్తా. వంతకంటే మానవుడు!

ఒకరోజు గడిచాక నాకొక కవరు వచ్చింది. సూర్యం చెప్పిన సంగతి గుర్తుంచుకొని ఆత్రంతో విప్పాను.

బావగారికి—

నమస్కారములు.

ఉభయ కుశలోపరి… … …

పదినాళ్ళక్రిందట మీయింటికి వచ్చినప్పుడు పొరపాటున మీ పెన్ను తీసుకొని తిరిగి యివ్వలేదు. వెంటనే యీసంగతి వ్రాద్దామనుకొంటూనే అశ్రద్ధ చేశాను.

చిత్తగించవలెను

గష్తి

మహాకమే మోతమది సర్కారె ఆలీ సె గె
మాల్గుజారీ తా॥ 28 అర్దిబెహెష్తు 1331ఫ
నిషాన్ (11,

ముకద్దమా
రైతులు మొదలగువారివద్ద చందాలు
వసూలు చేయకూడదు

మీరజానబు నవాబు ఫసీజంగు మోతమదు
సర్కారె ఆలీ సెగె మాల్గుజారి
సర్కారె ఆలీయొక్క అందరు మాల్గుజారీ
హోదేదారుల సన్నిధిలోకి

జిల్లాలయొక్క ఏ అధికారిగాని, ఏపనికొరకుగాని, తన యిష్టానుసారము చందాలు వసూలుచేయుట పాడదనియు, ఎప్పుడైనా అవసరము కలిగినట్టయితే, చందాలు ఏపనికొరకు కావలసి యున్నవో, మొత్తము ఎంతద్రవ్యము కావలయునో, దానికి కారణమును ముందుగా వ్రాసి సర్కారువారికి తెలియజేసి అంగీకారము పొందవలయుననియు, ఏపనికొరకు చందాలు కోరబడుచున్నవో ఆపని సర్కారువారికి యుక్తమైనదిగా కనుపడినచో సర్కారువారు దానికై సెలవిచ్చెదరు, లేనిచో సెలవియ్యరనియు, ఈగష్తీ ప్రకారము అమలుజరుపుట విధాయకమనియు. ఈ హుకుము అయిన తరువాత కూడా జిల్లాలోని ఏ హోదేదారైనను ఏదైనా పనికొరకు చందాలు వసూలు చేసినాడనే సంగతి సర్కారువారికి తెలియవచ్చిన పక్షమున, అట్టి హోదేదారునకు తగినశాస్తి (శిక్ష) చేయబడుననియు, మోతమదు మాలుయొక్క గష్తీనిషాను 136 సన్ 1304 ఫస్లి ద్వారా అజ్ఞాపింపబడి యుండెను. దీని పిమ్మట, మ. ఘ. వ. ప్రభువుగారి జన్మదినోత్సవ సందర్భమున చందాలు వసూలుచేసినందున, గష్తీనిషాన్ 47 సన్ 1308 ఫసలీ ద్వారా విధిలేకుండా వ్యక్తులనుండి చందాలు వసూలుచేయకూడదని నిషేధింపబడినది. ఇంత జరిగినప్పటికిని ఈ అజ్ఞలకు విరుద్ధముగా జిల్లాలలో చందాలు వసూలు చేయుచున్నట్లు వార్తలు వచ్చుటయే కాక, సర్కారి రిజిస్టరులలో చందా పైకములు జమకట్టబడినట్లును, ఇట్టి చందా పైకములతో చేయబడిన వ్యయముల లెక్కలు పరిష్కరింపబడక యున్నవనియు ప్రత్యక్షముగు సాక్ష్యము కూడ లభించినది. ఇట్టి అజ్ఞోల్లంఘనము వలన రెండు అంశములు తేలుచున్నవి. మొదటిది: హోదేదారులు చందాలు వసూలు చేయకూడదను ఈ నిషేధాజ్ఞను బాగుగా నెరుగకపోవుట. రెండవది: తెలిసియున్నను, ఇట్టి అజ్ఞోల్లంఘనమునకై వారికి తగిన తదారుక కాకపోవుట, ఈకారణములవలన ఇదివరకు గడచిన కార్యమునకై వారిని శాసించుటకు వీలులేదు. కనుక గష్తిలో వచనలిపెట్టి, కఠినముగా అజ్ఞాపించుట ఏమనగా:—ఇకముందు ఎట్టి చందాలును, రైతులవద్దగాని ఉద్యోగస్థుల వద్దగాని వసూలు చేయకూడదు. చందాలు వసూలు చేయవలసిన ముఖ్యావసరములు కలిగిన పక్షమున ముందుగానే సర్కారువారికి వ్రాసి వారినుండి తగిన హుకుము పొందవలయును. దీనికి విరుద్ధముగా జరిగిన పక్షమున తత్సంబంధికులగు హోదేదారులు ఈ విషయమున గట్టిగా జవాబుదారులును, జిమ్మేదారులును కాగలరు. వారి యీ దుష్కృత్యము విషయమున శాస్తిచేయక విడిచిపెట్ట వీలుండదు.

దస్తఖతు: మదద్గారె మో
క్షేమదుమాల్లు.

రజతోత్సవము

మ. రా. రా. శ్రీ "ఒక రైతు" గారికి.—
ఆర్య వర్యా,

మీరు గోలకొండ పత్రిక ౧౩ ఆబాన్ ౧౩౪౨ ఫ లో వ్రాసిన లేఖ చూచినాను. మ ఘ వ మన ప్రభువుగారి రజతోత్సవమునకై పన్నులు జరుపుటలో గష్తినిషాన్ ౫౩ ఆటంకము కాజాలదు. మీరు మీ గ్రామము విషయములో అట్టి ఆటంకము వచ్చినచో నాకు వ్రాయుడు. నేను వెంటనే ప్రభుత్వమువారికి వ్రాసి మన కష్టములు తొలగింప ప్రార్థించెదను. మీరు సేవలకై వెంటనే యున్నంపుడు

విధేయుడు
ము॥ రామచంద్రరావు
మా॥ హనుమంతరావు
ఆంధ్ర జనకేంద్రసంఘ కార్యదర్శులు

ఒక ప్రశ్న

మ. రా. రా. శ్రీ గోలకొండ పత్రికా
సంపాదకులకు,

అయ్యా,

పటేలు పట్వారీలుగాని, ఇతర ఉద్యోగస్థులుగాని జాతరలకని, ప్రజలవద్ద చందాలు వసూలుచేస్తూ వుంటారు. వారి అధికారమునకు భయపడిగాని మొగమాటమునకు లోబడికాని పేద రైతులు నోరెత్తక చందానిస్తారు. కొన్ని వేళల బెదిరించి తీసుకుంటారు. ఇది గ్రామప్రజలకు చాలా బాధగావుంటుంది. ఈ విషయములో బలవంతము చేయవద్దని దయాసాగరులైన మన ప్రభుత్వమువారు పూర్వము జారీచేసిన హుకుములు ఏమైనా ఉన్నవా? తమ పత్రిక చదివేవారు ఎవరైనా వివరముగా వ్రాస్తే గ్రామస్థులకు చాలా ఉపకారము కాగలదని మిమ్ములను ప్రార్థిస్తూవున్నాను.

తమకు విధేయుడు,
గోవింద రెడ్డి.

* * * *

పై ప్రశ్నకు సమాధానము

(రైతుల వద్దనుండిగాని ఉద్యోగస్థుల వద్దనుండిగాని చందాలు, ముందుగా సర్కారువారి అనుమతి పొందనిదియుండుకేగాని వసూలు చేయరాదని యిదివరకే మాల్గుజారీనుండి జారీ అయిన యీక్రింది గష్తీ స్పష్టముగ అజ్ఞాపించుచున్నది. కావున రైతులుగాని, యితర ఉద్యోగస్థులుగాని సర్కారు అధికారులచే సర్కారువారి అనుమతిలేక తమనుండి చందాలువసూలు చేయబడుచున్నపుడు. ఆవిషయము సర్కారువారికి తెలిపి న్యాయముపొందగలరు.

గో. ప. సం.)

మహిళా మహా సభాధ్యక్షురాలెవరు!

చతుర్థాంధ్ర మహాసభ సందర్భమున ఆచారప్రకారము మహిళా మహాసభకొరకు గూడ ఏర్పాటు చేయబడుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఈసభకు అధ్యక్షురాలెవరు ఎన్నుకొనబడుదురో ఇంకను తెలియరాలేదు. బాలికల ఉన్నత పాఠశాలలో ప్రధానోపాధ్యాయినిగా పని చేయుచున్న శ్రీమతి వి. సుందరమ్మగారు ఈ పదవికెంతయు తగియున్నారని సూచించుచున్నాము. ఆంధ్ర, ఆంగ్ల భాషలయందు వీరికి మంచిప్రవేశము గలదు మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమున ప్రథమ కళా పరీక్షకు జరుపుటయే గాక కాశీవిశ్వవిద్యాలయందు పరీక్ష నొసంగి డిప్లొమా సంపాదించియున్నారు. జటప్రోలు సంస్థానమున ఇదివరకు మహారాణీగారివద్ద గొప్ప వేతనముపైన గవర్నెసుగా పనిచేసి యున్నారు. ఇప్పుడెంతో స్వార్థత్యాగముతో బాలికల ఉన్నత పాఠశాలయందు సేవ నొనర్చుచున్నారు. ఇట్టివీరు అధ్యక్షురాలుగా వరింపబడుట కోరదగినది. అహ్వాన సంఘము వారికి సూచించుచున్నాము.

ఇట్లు
ఆకాశవాణి

కన్యకా పరమేశ్వరి దేవాలయము, యాకతుపురము

పైదేవాలయము హైదరాబాదు వైశ్యసంఘమునకు చెందినది. రుద్రంగి వరసింహులు గారు అధ్యక్షులు, మిరియాల రామలింగయ్య గారు కార్యదర్శులు. దేవాల యాదాయపు నిల్వ సుమారు రూ50 వేలకు మించి యున్నట్లుగా తెలియుచున్నది. ప్రతి వివాహమునందు పిల్లవానితరఫునుండి రూపాయి పావులా, పిల్లతరఫునుండి రూపాయి పావులా యీ దేవాలయమునకై తీసుకపోవు ఆచారము. ప్రతిసంవత్సరము రెండు ఉత్సవములు జరుపబడును. ఒకటి సంక్రాంతిలో, మరియొకటి శరన్నవరాత్రులందు జరుపుదురు. రెండుఉత్సవములకు సుమారు రెండువందలకు మించని ద్రవ్యము ఖర్చు చేయుదురు. ఇదివరకు కార్యదర్శి చందా లోపించిన కొలది యిచ్చినవారగలరు. పైమొత్తము అదాయము అధ్యక్షుని మారిపకును, మరియు కార్యదర్శులవద్ద నిల్వయున్నట్లు వినుచున్నాము. సంవత్సరమునకు మిత్తి జమ ఖర్చు చేయుచున్నారేగాని, దానివివరము ప్రకటన చేయుటలేదు. వైశ్య యువకులది కనుగొని ఎంతయో ఆశతో కాచుకొని యున్నారు,

సుమారు యిరువదిఅయిదు సంవత్సరములకు ముందు పలపెద్దలను రప్పించి దేవాలయము, వైశ్యసంఘ అభివృద్ధి మార్గములు అలోచనలు చేయుటకు అప్పుడప్పుడు సమావేశములయ్యేడివిగాని తదనంతరము అమాటయే మరచినట్లు తెలియుచున్నది.

సికింద్రాబాదునందు దేవాలయము గలదు వారుప్రతియేట అధికారుల మార్పును, ఆదాయ వ్యయములను ప్రకటించుచున్నారు. ఇంతేగాక జిల్లాలందును తాలూకాలందుగూడ దేవాలయములు గలవు. అక్కడిస్థానికనివాసులు అప్పుడప్పుడు సభలు సమావేశపరచి వైశ్యసంఘాభివృద్ధి విధాయకము అలోచనలు జరుపుట ఎన్నియోసార్లు గోలకొండ పత్రికలో జూచియున్నాము. కాని మా సంఘపు ఎన్నికలు, అదాయ వ్యయములు యిదివరకు ప్రకటించక యున్నారు.

హైదరాబాదునందు ఆంధ్రుల కేంద్ర సంఘము ఏలాగున ఏర్పాటు గావించి యున్నారో అలాగే మా వైశ్య కేంద్ర సంఘము స్థాపించగలరు. కొంతసహాయము అవసరము. రాబోవు ఆశ్వయుజ మాసమందు ఆంధ్రనాయకుల, మరియు నవయువకుల సహాయముతో సభసమ యేర్పాటుచేసి క్రింది విషయముల తీర్మానించగలరని సూచించుచున్నాను.

1. అదాయవ్యయముల పట్టిక సిద్ధపరచి దానిని ప్రకటించుట.
2. క్రొత్త ఎన్నికలు.
3. నివేదికముద్రణ కంగీకారము.
4. వైశ్యసంఘమునందు దినదినము దుర్బారము రూపుమాపు విధాయకము, మరియు బాలబాలికలకు విద్య సమపాయముల నాలోచించి వారివారికి తగుసహాయము చేయుటకు ఒక కమిటీని నియమించుట.
5. దేవాలయాభివృద్ధి.

ఈవిషయము అమావాస్యలోగా చేయుగలరు. లేనియెడల యువకుల యిట్టి కార్యము పూనుకొని వైశ్య సంఘమునకు వన్నె తెచ్చెదరని ప్రార్థన.

వైశ్యసంఘ సేవకులు.

గ్రామ సమాచారములు

గణపత్యుత్సవములు శాంతముగ జరుగుట

గట్టి పోలీసు ఏర్పాటులు

(స్వీయ విలేఖరి)

తేదీ: ౯-౧౦-౧౯౩౪ (ఆలస్యముగా అందినది)

హైదరాబాదు

స్కౌటింగు మరియు స్పోర్టుసు డైరక్టరగు మౌలవీ గారు అధికార లేఖసాంఘిక స్కౌటుసంఘముల పరిశీలన కార్యముదయ చేసిరి. హైస్కూలు స్కౌటు సంఘము మున్నగువానిని, మిషన్ లోపుం దేస్కౌటుల్ని పునః సందర్శించి, సాయంత్రము ౩ గంటలనుండి 6-30 వరకు స్కౌటుల్ని ప్రదర్శనములు, వినోదములు వెస్లియన్ మిషన్ మైదానములో జరిగినవి. అందు ఉస్మానియా బాలభటులు, రోవర్సు ట్రూపులు, మిషన్ బాలభటులు పాల్గొనిరి. తర్వాత మిషన్ కాంపౌండులో క్రొత్తగా నిర్మింపబడిన సరస్సుయందు స్కౌటు యీత పోటీలు, ప్రదర్శనములు, జరిగినవి. రాత్రికి పైకోక్యాంపు జరిగినది. అందు ఉస్మానియా రోవర్సు ట్రూపు మరియు మిషన్ రోవర్సు ట్రూపు పాల్గొని పలువిధములైన సాంఘిక ప్రహసనములు ప్రదర్శించిరి.

గణపత్యుత్సవములు

మామూలు ప్రకారము యీసంవత్సరముకూడా గణపత్యుత్సవములు జయప్రదముగా జరిగినవి. ఈసంవత్సరము కార్యక్రమమునందలి "మతవిషయకోపన్యాసములు" భాగము ఎత్తివేయబడినది. పైవిషయము "ప్రస్తుత పత్రిక" అను శీర్షిక క్రింద ఉదహరించుచుండెను. పలువురు ధర్మజీవితములగురించి ప్రతిసంవత్సరము యీపన్యాసములు జరుగుచుండెను. కాని యీసంవత్సరమట్లు చేయుటకు కారణము కార్యదర్శిగారిని ప్రశ్నింపగా "ఇక్కడనుంచి యుపన్యాసకులు లేరు. పండితులు, సుదురవర్తులు ఉపన్యసించుటకుగాని ఒట్టివారికిమాత్రము అవకాశము నొసగుటకున్" ని చెప్పిరి. కాని మొదట మిషన్ స్కూలు యింగ్లీషు హెడ్మాస్టరగు డి. సూర్యారావు బి. ఏ. ఎల్. టి. గారు యుపన్యసింపబూనినట్లు తెలియజేయగా కార్యనిర్వాహకవర్గము వారందుల కంగీకరింపలేదని కార్యదర్శిగారు చెప్పిరి. సూర్యారావుగారు "బి. ఏ. ఎల్. టి." హ్యాను చేసినను కార్యనిర్వాహకవర్గమును తృప్తిపరచగల్గినంత పాండిత్యము వారియందు లేదని తలంచారనిపిస్తున్నది. ఏమైనను మొత్తముపై యీవిషయము పలువురకు చాలా అసంతృప్తిని గల్గించినట్లు తెలియుచున్నది.

చందాలవల్ల యీయుత్సవము జరుపబడుచున్నది. గ్రామస్థులనుండియు, ఉద్యోగీయులనుండియు, చందాలు వసూలు చేయబడుచున్నవి.

యోగవ్యాయామ ప్రదర్శనము

కోలడిమానము క్రింద స్థాపింపబడిన "యోగవ్యాయామమండలి" వారి యోగాసనముల ప్రదర్శనము యుత్సవసందర్భమున జరిగినది. పండితకుల యోగాసనములు ప్రదర్శింపబడినవి యొక్క లాభములు వివరింపబడినవి.

పోలీసు ఏర్పాటులు

సికింద్రాబాదుమొక్క కలహపు, నాశావరణము యిక్కడకూడా వ్యాపించునేమోయని స్థానికపోలీసువారు జిల్లానుండి 15 మంది సాయుధ రిజర్వుడు పోలీసులను రప్పించిరి. ౯ వ నాడు గణపత్యుత్సవము (ఊరేగింపు) జరిగెను. హిందువులు అత్యుత్సాహముతో, శాంతముతోయుండిరి. మహమ్మదీయులును ఏలాటి అటంకము చేయక చాలాశాంతముగా యూరేగింపును తిలకించిరి. పోలీసువారి ఏర్పాట్లు చక్కగాయుండెను. ఉత్సవము జయప్రదముగా జరుగుటకు కారకులగు హిందువులు, మహమ్మదీయులు, పోలీసువారు శాస్త్రిమంతటికి మార్గదర్శకులును, అభినందనీయులై యున్నారు.

మోటారుప్రమాదము

నిన్న హైద్రాబాదునుండి మెదకువచ్చు సర్వీసుబస్సు తూప్రాన్ వద్ద తిరుగబడినది. ఎవ్వరికిని గాయములుమాత్రము గలుగలేదు. కాని పలువురిసామానులు వాగులోనికిదొరలి చాలా నష్టము గల్గించినట్లు తెలియుచున్నది. ప్రయాణీకులు వలదన్నను డ్రైవరు బండిని వాగునీటిలోనికి నడిపించుటవల్ల యీప్రమాదము జరిగినట్లు తెలియుచున్నది. ఈసంవత్సరము సర్వీసుబస్సువారి బస్సుప్రమాదములు చాలా జరిగినవి.

వర్తకసంఘములు

హుజూరునగరు వర్తకసంఘమువారు రజతోత్సవమునకై రు ౫౦ ల విరాళమును, సూర్యాపేట వర్తకసంఘమువారు రు ౧౦౦ ల విరాళమును సమర్పించిరని తెలియుచున్నది. మిర్యాలగూడెము లోని సంఘమువారుకూడ అట్లే సమర్పింప సిద్ధముగానున్నారట!

విజ్ఞాన యాంధ్ర భాషా నిలయము

ఖమ్మంమెట్టు తాలూకాలో నేలకొండపల్లిలోని విజ్ఞాన యాంధ్రభాషా నిలయమొకప్పుడు మంచి శోభావస్థలోనుండి మధ్యకాలమున విచ్ఛిన్నమై పుస్తకములు చెదలుపాలయ్యెను. కాని నేటికి నాలుగు నెలలనుండి పెండ్యాల సత్యనారాయణరావు గారును మరి కొందరును చందాలను పోగుచేసి గ్రంథాలయమును మరల ఉద్ధరించి, నేటివరకు సుమారు ౨౦౦ పుస్తకముల నార్జించినారు. వరుస గ్రంథాలయ కార్యదర్శి ౧౫-౧౦-౩౪ నాడు మాకు పంపినలేఖలో ౩౨ గ్రంథములు దానపూర్వకముగా లభించినట్లు తెల్పుచున్నారు. మరియు నెలకు రూ ౧౦ లు వార్షికవిరాళమునిచ్చియు, మరికొందరు రేడియో లోచిన సహాయమును చేసెదమని చెప్పిరనియు తెల్పినారు.

చతుర్థాంధ్ర మహాసభకు అధ్యక్షుడు

మా. మా. గారికై పట్టుదల

(ఒక స్థానికుడు) సిరిసిల్ల

ఇచట ఎనిమిది పదిదినములనుండి ఆలజడి బైలుపడినది. ఆంధ్రమహాసభ సభకు అధ్యక్షులనుగ, మొన్న మావద్ద శుక్రవారము జరిగినసభయందు మాడపాటి హనుమంతరావు గారిని ఎన్నుకొనుటకు సూచించుచుండెను. కాని వారు అంగీకరించలేదని కొందరు. అంగీకరించకపోతే మనికేమి, మనము వారినే యెన్నుకొనుటకు నిశ్చయించ వలసినదని మరికొందరు వాదించిరి.

పంతులుగారు అంగీకరించిన యెడల మంచి అదృష్టమే. లేనియెడల దురదృష్టమనవలెను. పంతులుగారివలన రెండులాభాలు గలవు. వారి వెంకటి వారిపన్ని గారిని స్త్రీలసభకు అధ్యక్షత వహించుటకు యెన్నుకొనుటకు సూచించినారు. ఇంతమాత్రాన నిరాశపడక యువకులు పంతులుగారు ఒప్పుకొనువరకు సత్యాగ్రహము, ఉపవాసము చేయవలెనని పట్టుబట్టియున్నారు.

జిల్లాలలో రజతోత్సవములు

గుల్బర్గా, కల్లము, మెదకు, అలందు మొదలగు అనేక స్థలములందు మ. ఘ. వ. ప్రభువుగారి రజతోత్సవమును వైభవముగ జరుపుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి.

న్యాయస్థానములలో మాతృభాషల స్థానముయెడ అతృప్తి

ప్రధానమంత్రికి హైదరాబాదు రాష్ట్ర హిందువుల విజ్ఞప్తి

హిందువుల కెక్కువ ఉద్యోగములు అవసరము

హైదరాబాదు సంస్థానపు హిందువులు నిజాంప్రభువుగారి ప్రధానమంత్రికి మరియొక విజ్ఞప్తిని సమర్పించుకొనినారు. విజ్ఞప్తిని సమర్పించినవారు ప్రభుత్వమువారికి తాము గత జులై 31వ తేదినాడు అర్పించినవిజ్ఞప్తిని జ్ఞాపకము చేసికొనవలసినదని కోరుచున్నారు. ఈ జులై 31వ తేదినాటి విజ్ఞప్తిలో నిజాంరాష్ట్ర జనసంఖ్యలో హిందువులు నూటికి 85 మంది యున్నను, ప్రభుత్వమువారి చిన్నయుద్యోగములందైననేమి, పెద్ద యుద్యోగములందైన నేమి హిందువులసంఖ్య చాలతక్కువగనున్నదని చెప్పఁబడియుండెను. అంతేగాక ప్రతిశాఖలోను అధమపక్షము నూటికి 50 వంతున నైనను ఉద్యోగపదవులను హిందువులకు ఒసంగవలసినదనియు, రాబోవు 5 యేండ్లలో ఉద్యోగపదవులందు అంతమందిహిందువులుజేరుటకు ఏడాదికి యెంతమంది హిందువులకు ఉద్యోగముల నిచ్చుచుపోవలెనో లెక్కవేసి ప్రోగ్రాము సిద్ధపరచవలయుననియు వారు విన్నవించియుండిరి.

ఇప్పుడు ఆ జులై 31 తేదినాటి విజ్ఞప్తికి అనుబంధముగా వారీక్రిందివిధముగ కోరుచున్నారు:—

న్యాయ విచారణశాఖ (అదాలత్) లో హిందువులు చాల తక్కువమంది. న్యాయ విచారణశాఖకుజెందిన ఉద్యోగపదవులనన్నిటిని మొత్తము చేసి చూచినచో 173 మంది ముసల్మానులకు 17 మంది హిందువులవంతున మాత్రమే గలరు. ప్రతిప్రభుత్వపరిపాలనలోను చాల ముఖ్యమైనశాఖలలో న్యాయవిచారణశాఖ యొకటి. ఏప్రభుత్వముయొక్కగాని కీర్తి ఆది ఆరాజ్యపుశాసనములను యెట్టి న్యాయముతో యెంత నిష్పక్షపాతముతో అమలుపరచునో దానినిబట్టియుండును. ఈపైయుద్దేశ్యమునసాధించవలయునన్న దానికి తగిన న్యాయవిచారణాధికారులుండవలెను. శాసనములను ప్రజల హృదయములందు విశ్వాసమునుకలిగించునట్లు అమలు పరచవలెను.

రాజ్యములోనుండు అన్ని తెగలవారలకును లేనిపోని భేదములు పెట్టకుండ న్యాయ విచారణ శాఖయందు ఉద్యోగపదవుల నిచ్చిననేగాని యిదిసాధ్యపడదు. ఈసందర్భమున సంస్థాన జనసంఖ్యలో నూటికి 85 మంది హిందువులే ననియు, న్యాయస్థానముల కక్షివారిలో యెక్కువమంది హిందువులేననియు, హిందూశాసనములో క్లిష్టసమస్యలు ఉదయించుచుండుననియు సూచించదగిన విషయము.

హిందూలా (ఖానూను) అంతయు గ్రంథగతము కాలేదు. అందులో చాల భాగము ఆచారముపై ఆధారపడి యున్నది. ఆ ఆచారములు వివిధ రాష్ట్రములలో, వివిధ తెగలలో వివిధములైయున్నవి. ఆచారములను బట్టి వ్యవహారములను పరిష్కారము చేయవలసి వచ్చినప్పుడు న్యాయవిచారణాధికారులకు న్యాయమునకై వచ్చువారల మనస్తత్వము, అలవాట్లు, భావములు తెలిసియుండవలెను. వ్యవహారమునకుచెందిన పార్టీలు యేతెగకు చెందియుందురో న్యాయవిచారణాధికారులును ఆదేతెగకు చెంది యున్నప్పుడే యిది సాధ్యమగును. కొన్ని సందర్భములందు హిందువుల కర్మకాండకు సంబంధించిన వ్యవహారములు విచారించవచ్చును. న్యాయ విచారణాధికారికి ఆ కర్మకాండను గురించి ప్రత్యక్షజ్ఞానము లేనంతకాలము, యెదుటనుండు సాక్ష్యము అతనికి సంపూర్ణముగ అర్థముకాదు. అందువలన సరియైన న్యాయము లభించదు.

హిందూ ధర్మశాస్త్ర మూలగ్రంథముల అర్థము ను నిర్ణయించుటకు సంస్కృతము తెలిసి, హిందువుల ఆచార వ్యవహారములను స్వయముగా యెఱిగియున్నవారే అర్హులను మాటను యెవరును నిరాకరించజాలరు.

మరియు న్యాయస్థానమునకు వచ్చిన వారలిచ్చు సాక్ష్యములను వాఙ్మూలములను సరిగా అర్థము చేసికొనుటకు జనులమాతృభాష సరిగా తెలిసి యుండవలెను. ఈ జ్ఞానము లేకున్నచో న్యాయాధికారి యితరులు చేయు తర్జుమాలో తృప్తిపడి యుండవలెను.

ఈసందర్భమున బ్రిటిషు యిండియాలోనున్న ఆచారమును తెలియఁబరచుట మంచిదని తలచెదము, అక్కడ మున్సిపు కోర్టులలోను, సబార్డినేట్ జడ్జీల కోర్టులలోను రికార్డులన్నియు ఆయారాష్ట్రముల మాతృభాషలలోనే యుంచఁబడుచున్నవి. కొన్ని కేసులలో జిల్లాజడ్జి యింగ్లీషుభాషలో సాక్ష్యపు వాఙ్మూలముల సంగ్రహమును వ్రాసికొనును. కాఁబట్టి ఆదేవిధముగ యీనిజాంగారి రాష్ట్రములోను రికార్డుల నన్నిటిని ఆయాజిల్లాలందలి మాతృభాషలలో నుంచవలయును.

ఇప్పటివలెలోనుండు నిబంధనల ప్రకారము న్యాయ విచారణాధికారులు యీ రాష్ట్రమందలి తెలుఁగు, మరాఠీ, కన్నడము అను మాతృభాషలతో మంచి పరిచయము గలిగియుండవలెను. నిర్బంధము విధించఁబడినను, ఆనియమము కఠినముగా అమలునందుంచఁబడుటలేదు. ఏలనవగా నేర్చుకొన బడినంతే చాలదు, అంతకంటె యెక్కువ పరిచయము అవసరమైయున్నది. అందుచేత నూటికి 10మందియైనను న్యాయవిచారణాధికారులు సాక్షులు వారి మాతృభాషలలోనిచ్చు వాఙ్మూలములను అర్థము చేసికొనజాలకున్నారు. ఇక సాక్షులు చెప్పు మాటల నట్టే వ్రాసికొనుట చెప్పనలెనా? సంస్థానములో అన్ని తెగల నుండి సంస్థా మాతృభాషలలో నొకటి తమ మాతృభాషగా గలవారిని సమర్థులను యేరి నియోజించుచో యీలోపము పోవునని విజ్ఞప్తికర్తలు తలచుచున్నారు.

ఈవిజ్ఞప్తిని సమర్పించుటయందు ముద్దేశ్యము న్యాయవిచారణ శాఖకు చాల గొప్ప కీర్తి దెచ్చుటయే.

—

గోలకొండ పత్రిక

యువ సం॥ భాద్రపద బ॥ ౧౪

గురువారము

జాతీయ విద్యాపద్ధతి— సాంఘిక సామరస్యము

ఇటీవలను రెండు వ్యాసములలో, నేడు మన భారత దేశమును కలవరపెట్టుచున్న మతవైరములకు ముఖ్యకారణమొకటి ఆయా తెగల నాయకుల దోషమనిచెప్పి, మంచినాయకులనగా నెట్టివారో సూచించియుంటిమి. హిందూమతమునకును మహమ్మదీయ మతమునకును వేషము, ఆచారము మొదలగు బాహ్యలక్షణములయందు యెన్నియో భేదము లుండవచ్చును. ఒక హిందూ మతస్థులలోనే అడ్డబొట్టులవారు, నిలువుబొట్టులవారు, చుక్కబొట్టులవారు, శాక్తేయులు, ఏబొట్టులేనివారు — ఈప్రకారము లెక్కకు మిక్కిలియున్న భేదము లున్నవి. కాని ఆ తెగలన్నిటి దృష్టిని సమానముగా ఆకర్షించు మూలధర్మములు అనేకములు భేదములను అంతగొప్పగా ప్రకాశమునకు రానిచ్చుటలేదు. ఆ దేశీయముగా, లోతుగ విచారించినచో, హిందూమతమునకును మహమ్మదీయమతమునకును సమానములగు కొన్ని మూలధర్మములు కనబడుననియు ఆ మూలధర్మముల ప్రకాశమునకు తెచ్చినచో భేదములు మాసిపోవుననియు మా దృఢవిశ్వాసము. ఈ ఉభయ మతములకేగాక, ప్రపంచమందలి గొప్ప మతము లెన్నిగలవో అన్నిటికి సమానములగు యే మూలధర్మములు గలవో ఆయా ధర్మములను మనము కాలానుసారముగా ప్రధానముగ నెంచుటచే కలిగిన యీసాంఘిక మనస్పర్థలున్నమతములు, ఆయా దేశకాలములనుబట్టి తెచ్చిన మార్పులేగాని మూలధర్మములనువి మారునవికావు. ఈ ధర్మములను గ్రహించి తద్వారా వివిధమతములనుసఖ్యము నందొకచేయుమని శిక్షించగలిగినవారే మంచినాయకులు గట్టినాయకులు వెంటనే నెలకొల్పి సంపాదించగలిగిన లోకమునకు అనేకమేలు.

ఇటువంటినాయకులు నేడు చాల తక్కువగనున్నారు. ఈ ఉన్న నలుగురైదుగురి తర్వాత మనగతి యేమి అనునది మనము నేడే విచారించుకొనవలసి యున్నది ఇప్పుడైనను నాయకులు కొందరికి తగినంత పలుకుబడి లేకున్నది. కావున నాయకులుకూడ హెచ్చనలయున్న వారి భావములు జనమందు అధికముగ ప్రచారము కావలసియున్నవి. ఈ భావములు జనమందు యెక్కువగ వ్యాపించుటకు బాల్యదశలోనే మనసు కెక్కించబడుట శ్రేష్ఠమైన ఉపాయము గదా! అందువలన నేటి విద్యావిధానములో తగిన సంస్కరణచేయుట యెంతయు అవసరమైనది. వివిధ మతగ్రంథములనుండి మూలధర్మములను సేకరించి చేర్చి వాటిద్వారా వివిధమతముల సమానత్వమును బాల హృదయములందు నాటుకొనునట్లు చేయు గ్రంథములను వ్రాయించి విద్యార్థులకు నేర్పించుట యెంతయు అవసరము. ఇప్పుడు భేదములను గోరంతలు కొండంతలుగ తోచునట్లు చేయు పరిస్థితులు, సందర్భములు, శక్తులు అధికముగ నున్నవి. కావున బాల్యమునుండియు విద్యార్థులమనస్సులనుండి భేదబుద్ధులను పారద్రోలుచు వాటి స్థానమున వివిధ మతసమానధర్మములను నాటునట్లు చేయవచ్చినచో మనకు పై జెప్పిన పరిస్థితుల నెదుర్కొనజాలము. ఈ అభిప్రాయమే గతశనివారమునాడు దయచేసి సికింద్రాబాదు ఉపాధ్యాయులసంఘము యొక్క మూడవ వార్షికోత్సవ సమయమున అధ్యక్షత వహించి శ్రీ రుస్తుంజీ అనిమచ్చిన ఉపన్యాసమందు యీ క్రిందిభాగము లోగలదు:

> “బళ్లలో మతవిద్యను నేర్పుట నాకంతమాత్రము నచ్చదు. తల్లి దండ్రులు మతవిద్య కొరకు ప్రత్యేకమైన యేర్పాటులను గావించుకొనవచ్చును. భారతదేశపు నేటి పరిస్థితులను జూడగా నాకు బడులలో గాని యుండు అన్ని తెగల విద్యార్థులకును తత్త్వదర్శనముల ననుసరించి నైతిక శిక్షణము (మోరల్ ట్రెయినింగ్) నొసంగుట అత్యవసరమని తోచుచున్నది. భగవంతుడు, ఎవరెన్ని పేరులతో పిలిచినను, ఒకడే ననియు, ఏమతమందు గాని ప్రతిపాదింపబడిన మానవ ధర్మము లొకటేననియు ప్రతి బాలుని మనస్సుకును పట్టునట్లు చేయవలెను. బళ్లలో యిట్టిశిక్షణ మొసంగు విషయమున ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించిననే గాని యిపుడుండు భయంకర సాంఘిక వైర పిశాచమును మనము పాతముచేయజాలము. కురానులో ప్రతిపాదింపబడిన నీతులు గీత, బైబిలు, జెండ్ అవెస్తాలలో ప్రతిపాదింపబడిన నీతులకంటె భిన్నములా? ఈగ్రంథము లన్నిటినుండి నీతులను సేకరించి బాలుర కందరికి నేర్పించవచ్చును. మనమీ మనవి వారిదంతయు చేయుదురను ఆశయే లేదు. మనమైనను సరియైన విద్యచే భారత దేశ యైకమత్యమునకు పునాదివేసెదముగాక! వివిధమత గ్రంథములను చదువుట ద్వారానేగాక ఆయామతస్థులవలన విషయములను గ్రహించి ఒక మతమును యింకొక మతముతో పోల్చి తత్త్వమును గ్రహించుట ఉపాధ్యాయులకు చాల అవసరము.”

ఉదార నాయకులందరు పైసూచింపబడిన మార్గము యొక్క ఉపయోగము ను గ్రహించి విద్యావిధానమందు తగు సంస్కారము ను గావించుటకై గట్టిప్రయత్నముల చేయవలయును- వివిధరాష్ట్ర ప్రభుత్వములును యీ అవసరము ను గ్రహించి తగిన విద్యాసంస్కారము ను గావించుటవలన సాంఘికకలహములచే

స్థానికవార్తలు

నిజాం ప్రభువుగారి రజతోత్సవము

వాలాజాహి వంశమువారి విజ్ఞాపనపత్రము

వాలాజాహి (కర్ణాటక) వంశమునకు సంబంధించినవారు కొందరు హైద్రాబాదులో కలరుకదా. వీరు 15 అక్టోబరు నాడు సభచేసిరి. మ. ఘ. వ. ప్రభువుగారికి రజతోత్సవసందర్భమున విజ్ఞాపనపత్రము సమర్పించవలయునని తీర్మానించుకొనిరి.

ఆబెసీనియా— ఇటలీ వైరమునుగూర్చి ఉపన్యాసము

ఈవిషయమున 14 అక్టోబరు నాడు మెథడిస్టు బాలుర ఉన్నతపాఠశాలయొక్క ప్రధానోపాధ్యాయుడు చక్కని యుపన్యాస మొసగెను.

ఉస్మానియా జమాతె బిదా (మత) శాఖకు క్రొత్తనాజం

ఈశాఖయొక్క నాజిముపదవిపైన అజారు 1345 ఫసలి ఆరంభమునుండి నాంపేడు జిల్లాలో దుయ్యంతాలుకదారుగా పనిచేయుచున్న మౌ. అలియుద్దీను సాహెబు నియోగింపబడినారు.

రాకపోకల కట్టుదిట్టములు

ఈవిషయములో నగరప్రకోత్వాలుగారు కొన్ని ప్రత్యేకములగు ఏర్పాటులు చేయుచున్నారు.

హిందూ రాజన్యుల రాక

రాజా శ్యామరాజ్ బహద్దరుగారి కుమారుడు చనిపోయిన సందర్భమున శోకసంభాషణము యొక్కయు, జంఖండే సంస్థానముయొక్క రాజులు నగరమునకు వచ్చియుండిరి. వారు స్వస్థానములకు వెళ్ళినారు.

కరోడ్గిరినాజము ద్వారా

వీరు 16 నుండి 20 అక్టోబరువరకు నగరము నుండి వరంగల్లుకు వెళ్ళి దౌరాపైన నుందురు.

పురపాలక సంఘపు సభ్యులు చిత్తుశాసనము

ఒక సంవత్సరముక్రిందట ఆమోదింపబడిన హైద్రాబాదు పురపాలకములలో కొన్ని సవరణలు చేయవలయునను చిత్తుశాసనము శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టబడినది. ఈమార్పు అనవసరమనియు, కాని వెన్నెకాలాను మొగలాయివారికి అప్పగించినతరువాత యింత కొలదికాలములోనే ఆజాజారునివాసులకుగల హక్కులలో మార్పుచేయగూడదనియు, పురపాలకసంఘముయొక్క (ఎన్నుకొనబడిన) పదముగ్గురు సభ్యులు ఆక్షేపించుచున్నారు.

(పంచాయతీను)

వారికిగలుగు ద్రవ్యనష్టము లను, శాంతికష్టము లను శాశ్వతముగా తొలగుటకు మార్గమేర్పడును. లేనిచో ఎన్ని సేనలైనను శాంతిస్థిరవిజయములీయజాలవు.

విలేఖకులకు సూచన

౧౦-౩-౧౯౩౫ నాడు సిద్దిపేట నుండి వచ్చిన “ఘోరహత్య” అను వార్త గలలేఖ యెవరువ్రాసినదో తెలిసికొనుటకు సంతకముగాని, పేరు పత్తాగానిలేవు. అందుచే అది ప్రకటించబడలేదు.

ఎప్పుడేగాని పూర్తిపేరు పత్తాలేని వార్తలు ప్రకటింపబడజాలవు.

శ్రీ. “ద్రవ్యవ్యయము చేగల్గుజీవితవైపరీత్యములు” — యీవ్యాసము ప్రకటించబడదు.

గో. ప. సం.

పండిత స్వామినాథు

నెరుచునాప్లి వాస్తవ్యుడగు ఈయన కాలినడకన హిందూదేశమంతయు సంచరించుచు హైదరాబాదు వచ్చినారు. వీరు 1 నవంబరు 1934 నాడు ప్రయాణమారంభించినారు. 3-4 దినములిచ్చట నివసించి ఇచ్చటినుండి మైసూరు వెళ్ళిరి.

శ్రీ గొట్టిపర్తి వేంకట నరసింహారావుగారు

వీరు పాలకంచసంస్థానమువారి మున్సిఫ్ న్యాయస్థానమునకై మున్సిఫుగా పనిచేయుటకు కీర్తిశేషులగు శ్రీయుత చక్రపాణిరావుగారి స్థానమున నియోగింపబడినారు.

మాల్గుజారి సదరుల్ మొహతమీంగారు

శ్రీటామ్కన్సు (పోలీసు, మాలుమంత్రిగారు) 17 అక్టోబరు నాడు పరిశోధకశాఖాధికారులతోగూడి లింగంపల్లిలోని హైద్రాబాదు నేషనలు కర్మాగారమును పరిశీలించిరి. పనివారలతో సంభాషణలు సల్పిరి.

కరోడ్గిరిశాఖలో సంస్కరణ

కరోడ్గిరిశాఖయొక్క నాజము గారు ఈశాఖయొక్క సంస్కరణవిధానము సిద్ధపరచుచున్నారని తెలియుచున్నది. నాజము సాహెబుగారిప్పుడు దౌరాలోనున్నారు.

గా. రెసిడెంటుగారి రాక

వీరు 17 అక్టోబరు నాడు ఉదయము ఏడుగంటలవేళ ఖాజీపేటనుండి నగరి వయచేసిరి.

పండితులు హరిజనుల పాదములకు మ్రొక్కుట

యస్. యన్. కృష్ణాలాకరు రత్నగిరిలో సుప్రసిద్ధ హరిజననాయకుడు. మరియు సుప్రసిద్ధ గాయకుడు. ఆ దేశపు పౌరులు అతనిని పతితపావన దేవాలయమందు ఒకకీర్తన పాడగోరిరి. సంకోచించి సంకోచించి కృష్ణకరుడు అందుకంగీకరించెను. కీర్తనపాడుట ముగించినతర్వాత అందరును అతనికి ఆశ్చర్యపడుచుండిరి. కుదుట భినచ్చినపాదము—బ్రాహ్మణులలో గొప్పగొప్ప పండితులు, యితరవర్గములవారు పలువురు వచ్చియుండిరి—— అక్కడి సరకళమున హైపిలుచి దూరమున నున్న వారు కీర్తనకారునిపద్దకుపోయి అతని పాదములపైబడి నమస్కరించిరి.

మార్క్వెస్ ఆఫ్ లిన్లిత్‌గో

ఇండియా దేశపు ఫెడరేషనుకు ప్రధాన మంత్రి

సర్ తేజ్ బహదర్ శప్రూ గారిని క్రొత్తవైస్రాయి వరించుట

జయకర్ గారికి ఫెడరల్ సుప్రీం కోర్టు జడ్జిపదవి

ఇటీవలనే హేగులోనుండు "కోర్ట్ ఆఫ్ ఇంటర్నేషనల్ జస్టిస్"కు ఒక జడ్జిగా నియుక్తులైన రైట్ ఆనరబిల్ సర్ తేజ్ బహదర్ శప్రూ పి. సి. గారు క్రొత్తవైస్రాయి కానున్న లార్డ్ లిన్లిత్‌గో గారిచే ఇండియా దేశపు ఫెడరల్ రాజ్యాంగమందు ప్రధాన మంత్రిగా నెన్నుకొనబడుదురని "న్యూయార్క్ టైమ్సు" పత్రికయొక్క బొంబాయి విలేఖరికి తెలియుచున్నది.

ఇదివరకే యీ నిశ్చయము జరిగినదనియు, ఆవిషయము అధికారులచే రహస్యముగా నుంచబడుచున్నదనియు ఆవిలేఖరి అనుచున్నాడు. సర్ టి. బి. సప్రూ గారు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకును, యిండియా దేశమునకును యెంతో గొప్ప సేవ జేసినారని లిన్లిత్‌గో గారు చాల మెచ్చుకొనినారు. దానికి నిదర్శనము "సంద్రజల్ల సభల"లో కనపడినదట. అందుకై వారు శప్రూగారే తనతో కూడ ప్రధాన మంత్రిగ పనిచేయదగినవారని నిర్ణయించుకొనినారట. ఈ నిర్ణయమును బ్రిటిషుప్రభుత్వ సభ్యులందరును, సుప్రసిద్ధ బ్రిటిషు రాజకీయ నాయకులును, అఖిల మనలో సనాతన పక్షమువను సేవిష్ఠ కన్సర్వేటివులు గూడ ఆమోదించి యున్నారట.

శప్రూ గారితో కూడా జంటగానుండు జయకరు గారికి కూడ రానున్న ఫెడరేషనులో మంచి స్థానము చిక్కనున్నదని అదే విలేఖరివలన తెలియుచున్నది. ఫెడరల్ సుప్రీం కోర్టులో వారికి ఒక జడ్జిపదవి లంభించునట. యం. ఆర్. జయకర్ గారు బొంబాయి బ్యారిస్టరులలో చాల సుప్రసిద్ధులు.

సర్ తేజ్ బహదర్ శప్రూ

ఆంధ్రజన కేంద్రసంఘకార్య కారిణీసభ

చతుర్థాంధ్రమహాసభ తేదులు మున్నగువిషయముల నిర్ణయించుటకు ఆంధ్రజన కేంద్రసంఘకార్య కారిణీసభ గురువారమునాడు సాయంత్రము ౫ గంటలవేళ శ్రీయుత బూర్గుల రామకృష్ణారావు గారి భవనము [ట్రూపుబజారు] నందు కూడునటుల సమావేశమగునని తెలియుచున్నది.

మహమ్మదీయులకు నిర్బంధ యూరపీయవేషము

పర్షియా ప్రభుత్వాజ్ఞచే ఇండియాలో హాకీంగారికి ఆందోళన

ఇటీవల పర్షియాదేశములో అందరును నిర్బంధముగా యూరపీయులు ధరించునటువంటి టోపీలను ధరించవలెననియు, అందరును గడ్డములు పెంచుకొనరాదనియు ప్రభుత్వమువారు ఆజ్ఞాపించి కఠినముగ అమలుపరచుచున్నట్లు అనేకపత్రికలలో వార్త ప్రకటింపబడెనుగదా! ఇప్పుడు మతబోధకులుగూడ యీమార్పులను అంగీకరించుటకు బలవంతపెట్టుచున్నారనియు తెలియుచున్నది. పర్దా నిషేధింపబడుటచే స్త్రీలెవరును ముసుగు ధరించ వీలులేకున్నది.

సనాతనముగా వచ్చుచున్న మహమ్మదీయాచారములను యీప్రకారముగ తీవ్రముగ మార్చుట మన భారతదేశమందలి సంయుక్తరాష్ట్రమందు సుప్రసిద్ధుడగు యూనాయకుడగు హాకీంసయ్యదు మహమ్మదలీ షబ్బార్ మొహానిగారి మనస్సుకు చాల ఆందోళన కలిగించినది. నిజముగా యింత తీవ్రసంస్కరణలు చేయబడినవా, చేయబడినచో యింకను యెట్టెట్టి మార్పులు చేయబడుచున్నవోయని హాకీంగారు ప్రత్యక్షముగ కనుగొనుటకై పర్షియాకు ఆక్టోబరు మొదటివారములో పోనున్నారు.

ఉర్దూ కాదు, పుష్టు

విద్యనేర్పుట కుపయోగించదగుభాష

సరిహద్దురాష్ట్రపు శాసనసభచే ఆమోదించబడిన తీర్మానముల ననుసరించి అక్కడి ప్రభుత్వమువారు అన్ని బళ్ళలోను క్రిందితరగతులలో విద్యనంతయు పుష్టుభాషలో నేర్పవలెననేగాని ఉర్దూలో నేర్పరాదనియు, ఉర్దూలో విద్య నేర్పుట పట్టణప్రాంతములందు తప్ప మరెక్కడను అవలంబించరాదనియు ఆజ్ఞను యిచ్చినారు.

గోరీలను త్రవ్వుటకు ఆజ్ఞ

తుర్కీ మంత్రివర్గమువారు జారీచేయుట

ఎముకలు, తలపుర్రె, అస్థిపంజరము—వీటిని బట్టి తుర్కీవారు మనుష్యులలో నేజాతికి చెందినవారో నిర్ణయించుటకై తుర్కీ ప్రభుత్వ మంత్రులు ఇస్తంబూలులో "ఒక ఆన్త్రొపలాజికల్ మ్యూజియము"ను స్థాపించినారు. సుప్రసిద్ధులైన ప్రాచీన తురుష్కుల తలపుర్రెలను, యెముకలను మ్యూజియమునకు తెచ్చియుంచుటకై ఆ టర్కీల గోరీలను త్రవ్వుటకు ఆజ్ఞలు జారీచేయబడినవి. 16వ శతాబ్దములో జీవించియుండిన సుప్రసిద్ధ తుర్కీ శిల్పి యొక్క గోరీ త్రవ్వబడెను! అందుండి అతని యెముకలను ఒక ప్రవీణుల సంఘము పరిశీలించెను. ఈశిల్పి తుర్కీలో 81 గొప్ప మసీదులను, 51 చిన్నమసీదులను, 26 గ్రంథాలయములను, 33 రాజసౌధములను యింకను అనేకములగు యితర భవనములను కట్టించినవాడు.

పెండ్లియైనస్త్రీ పురుషుడగుట

తండ్రిఆస్తి పొందుటకు యత్నము

పశ్చిమ కథియవాడ సంస్థానములలో నాకటియగు జునగాడలో ఒకపెండ్లియైన బాలిక యిటీవలనే పురుషుడుగా మారెను. ఆపిల్లకు ౧౨ సంవత్సరముల వయస్సునాడే పెండ్లిఅయ్యెను. ఇటీవల క్రమక్రమముగా ఆమె స్త్రీచిహ్నములు పురుషచిహ్నములుగ మారినవి. అంతట భర్త ఆమెను పుట్టింటికిపంపెను.

ఆపిల్లయొక్క తండ్రికి మగసంతానము లేకనే చనిపోయినందువలన, ఆపిల్లబంధువులు యిప్పుడు యీక్రొత్తపిల్లవానికి తండ్రిఆస్తి చెందునా చెందదాయని వకీళ్ల సలహాలను అడిగినారు. వకీళ్ళను దీనిపరిష్కారము సంపరనము పురుషత్వమును పొలిటికల్ ఏజంటును (యిండియా ప్రభుత్వపక్షమున కథియావాడసంస్థానములో రాజకీయాధికారిని) అడిగినారు అక్కడినుంచి జవాబింకను రాలేదు.

గఫూరుఖానుగారు చాల కృశించి యుండుట

సరిహద్దురాష్ట్రపు గాంధియని ప్రసిద్ధిగాంచిన ఖాన్ అబ్దుల్ గఫూరుఖాన్ గారు, యిండియా దేశపు సరిహద్దులందుండు సరిహద్దు గాంధి (కాంగ్రెసు నాయకుడు) ఇప్పుడు హజారీబాగ్ జిల్లా జైలులో నుంచబడియున్నారు. సుమారు 10 రోజులక్రిందట సేఠ్ జమ్నాలాల్ బజాజ్ గారు తమసహ సాక్షిగా సొంజీ గారితో కూడ హాజీపూర్ కి పోయినప్పుడు అక్కడ గఫూరుఖాను గారిని చూచి మాట్లాడిరి.

ఖాన్ అబ్దుల్ గఫూర్ ఖాన్

తర్వాత ఒక బహిరంగ సభలో నుపన్యసించుచు బజాజ్ గారు గఫూరుఖాను గారు చాల కృశించినారనియు, జైల్లో సిరోగ్యము ఖానుగారికి సంతృప్తికరముగాలేదని గట్టిపరచవలెనని యూ వారిని వెంటనే సరిహద్దురాష్ట్రములోనే యేదో యొక జైలుకు మార్చవలెనని వారి ఆరోగ్యము కుదురుకొనవలెననియు చెప్పిరి.

ప్రకటన

సమస్త వైశ్యకులజులకు తెలియపరచేది యేమనగా: నాకు మేనమామయైన కొత్తవీరయ్య సాకిన కిలేషాపురం సర్వఖాను, తనభార్యతో కలహించుకొని తన కుమార్తెయైన వీరలక్ష్మిని అవాలతునా జంపాబ జర్యాన నామామకు సుపృతు చేసెను. మామామ తీసుకవచ్చి యువ నామసంవత్సర జ్యేష్ఠ బ౧౧ శుక్రవారమునాడు తాటికొండ పెదమాళ్లపల్లిలో నాకిచ్చి వివాహముజరిపినాడు ఈపిల్ల ౭ సంవత్సరముల యీడుగలది. కావున బాల్యదశలో నున్నదని సర్కారువారు తల్లిపోషణలో నుంచినారు. మా మామకు మాఅత్తకు యథావిధి సోరాకుమువేసుంటే మాఅత్త గణపురమొడైన వగైరా గ్రామములలో నివాసము చేస్తూయున్నది. తనభర్తకు యీఆశ్వర్థ నుండి వీరలక్ష్మిని ఉన్నఇటు గుప్తలేఖలలో మోసగించి పునర్వివాహము జరుగబోవునేమోయని విచారముగ ఉటు యీప్రకటనచేయుటకు హేతువైనది. కావున ఎవ్వరైనకాని వైశ్యులు మోసముచేసుకొని యీపిల్లను వివాహము చేసుకొనకూడదు. అట్లు జరిగినయెడల చాల నష్టపడగలరు. పిల్లకూడ దక్కనేరదు. ఇంకా యేమైన సందేహములుండిన యిక్కడికివచ్చి వివరములు తెలిసికొనవలయును. జాగ్రతే! ఇది హెచ్చరిక.

ఇట్లు
తేరాల నారాయణ
వైశ్యకులజుడు, అక్కిరాజుపల్లి,
జనగాం తాలూకా, నల్లగొండ జిల్లా.

హైదాౖబాదు నాట్య కళోపాసక సంఘము

"దివ్య నాటక సమ్మేళనము"

(స. సం.)

గత గురువారమునాడు సాయంకాలము సుల్తానుబజారు వెస్లీమిషన్ చర్చి (క్రిస్తవులగుడి) హాలులో హైదరాబాదు నాట్య కళోపాసక సంఘమువారు దివ్యమైన నాటక సమ్మేళనము జరిపిరి. ఈ ప్రకారముగ ఆ సంఘమువారు హైదరాబాదునందు నాట్యకళను అభివృద్ధి నొందించుటకు ప్రయత్నించుచుండుట సంతోషించదగిన విషయము.

అయితే ౬-౪ గంటలకు ప్రారంభమగునని ప్రకటింపబడిన కార్యక్రమము తర్వాత సుమారొకగంట కాలమువరకు గూడ ఆరంభించబడకపోవుటవలన ప్రేక్షకులకు అసౌకర్య మేర్పడెను. అందుచే ఆనాట్య కళోపాసక సంఘపక్షమున ప్రేక్షక మహాశయులను క్షమించవలెనను విజ్ఞప్తి తప్పలేదు. ఆ సంఘమునకు సరియైన కాలమున పని ప్రారంభించుటకు ఆటంకములు లేకుండెనని మేమనము. కాని, నాట్యకళయొక్క సుస్పష్టమగు ఉద్దేశ్యము ప్రేక్షకులకు ఆనందము సమకూర్చుటయే యగుచో, ముందుగ చెప్పినకాలమునకు ప్రారంభించి, చెప్పినకాలమునకే ముగించుట ఆనందమునకు తోడ్పడు ఉపకరణములలో నొకటియగుచో,—తక్కిన అంశము లన్నిటికంటె ముందు సరియైన ముహూర్తమునకు పని ప్రారంభమగునట్లు సర్వవిధముల శ్రద్ధవహించుట చాల ముఖ్యము. కాలము నుపేక్షించుటచే నెరవేరని ఉద్దేశ్యములకు ఉదాహరణము లెన్నియో గలవు. కాలముయొక్క విలువయెడ తగిన శ్రద్ధవహించు నలవాటులేని మన హైదరాబాదులో సంఘములును సంస్థలును ఆ అలవాటును వ్యాపింపజేయుటకు సర్వ ప్రయత్నములు చేయుట వాటి ప్రతిష్ఠను పెంపొందించును.

ఇంకొక లోపము అనుకొనిన కార్యక్రమము అనుకొనిన ప్రకారము జరుగకపోవుట. యముని వేషమునకూడ అభినయించునని చెప్పబడిన విశ్వేశ్వరరావుగారు యముడైవచ్చి ప్రేక్షకులను భయపెట్టలేదు. శ్రీ. డి. వి.ఎల్ నరసింహారావుగారు మాత్రము ప్రకటింపబడిన ప్రకారము రామదాసు చాణక్య పాత్రలను రెంటిని ధరించిచూపిరి. పిచ్చివాని వేషము ధరించునని చెప్పబడిన రంగారావుగారు రామదాసులో నుడి పూజారిగ వచ్చిపోయిరి. కుటుంబరావుగారి దుర్యోధనుని గదియేమయ్యెనో తెలియుటలేదు.

మొదట రామదాసు నాటక భాగము ప్రయోగింపబడెను. నా అభిప్రాయమున భక్తిరస ప్రధానములగు నాటకములచే ప్రేక్షకులలో రసానుభవము కలిగించుట చాల కష్టమైన పని. భగవంతునియందు భక్తిని నటించుటయు, నటించి భక్తుల హృదయమందు భక్తిని ఉద్రేకింపజేయుటయు అసాధారణ ప్రజ్ఞకే సాధ్యములని తుదకు నాకు తోచినది. రామదాసు పాత్రధారుని భక్త్యభినయము నన్నాకర్షించలేదు. ఇదివరలో హైదరాబాదునందు కొన్ని సారులు శ్రీయుత విశ్వేశ్వరరావుగారు రామదాసు అయినప్పుడు కనపడినంత రసపోషణ యిపుడు కనపడలేదు. రామదాసు పాత్రధారుని చాణక్యవేషము యెక్కువ రసపోషకముగ నుండినది. ఈపాత్రధారుని ఒకనేర్పు యేమనగా వేషము మార్చినపుడు వేరొక క్రొత్తవ్యక్తి ఆ వేషమును ధరించిరను భ్రమకలిగించుట. ఇంకొక నేర్పుయేమనగా, ఒకడే రెండు పాత్రల పనులను నిర్వహించుటయందు కంఠస్వరపు మార్పుచే తెరచాటునుండి యెవడో రెండవవ్యక్తి పలుకుచున్నాడను అభిప్రాయము గలిగించుట. కాని యీ మానోఆక్టింగ అనుదానిలో స్వరపు మార్పుతో తృప్తిజెంది, అభినయమును మార్చకున్నచో రసపోషణ సరిగా జరుగునని నా అభిప్రాయము. అభినయము దృశ్యమగుటచేతను, అదృశ్యమైన కరచరణాది చలనము మార్పులేని ఒకపూర్వ స్వీకృతవేషమందే కన్పించుటచేతను, మాటిని ఆ ఆకారమునకును మారిన యీ అభినయములకును పొసగుకరక రసము చెడును. డి. వి. యల్. నరసింహారావుగారు ప్రదర్శించిన యింకొక అంశమేమనగా నాటక రంగస్థలమును నాటకచేక్కి వేదికగా మార్చక పద్యములు, పాటలు వచ్చినపుడు కడపటి ఆలాపానంబకమును విసర్జించుట. వారి కంఠమాధుర్యము మెచ్చుకొనదగినది. శాంతి, భక్తిరసములలోకన్న రౌద్ర; భీభత్సరసములందు వారెక్కువ [illegible].

కె. వి. రంగారావుగారు వైష్ణవ పూజారివేషము ధరించినప్పు, ప్రేక్షకులనుండి ఆసలు మూలసంధానమనుచు మూకముగ పోవుచున్నాడను అనుమానము కలిగించిరిగాని, నేటి సనాతన మత పరాయణులగు మూఢులైన పూజారులను తమ అభినయములో చాల నేర్పుగా నే, తన ముచేసిరి. కడపట కబీరుయొక్క భక్తి ప్రభావముచే మాయమైన విగ్రహము మరల వచ్చుటగాంచి హిందువుడైనను ముసల్మానుడైనను భక్తిగలవాడే భగవత్ప్రియుడని నమ్మి, యీ కాలమున కబీరువలె పరమతమందు గొప్ప విషయములను గహనములో జూచునాయకులు లేనందువల్లనే హిందూ ముసల్మానుల సంఘర్షణలు జరుగుచున్నవని పాతము చెప్పుటయు చమత్కారముగ నుండెను. ఈపాతము చెప్పునపుడు మొదట భగవద్భక్తుడగు కబీరును దూషించినందుకు కలిగిన హృదయపూర్వక పశ్చాత్తాపము వెలిబుచ్చబడక, అడియు ఒక హేళనా పద్ధతిలో నుండుట రసభంజకము.

విశ్వేశ్వరరావుగారి కబీరులో ఒక్కసారిగా స్వచ్ఛమైన హిందూస్థాని భాషనుండి స్వచ్ఛమైన తెలుగుకు దూకు లక్షణము చాల విచిత్రముగ దోచినది. బహుశా యిది మూలగ్రంథ లోపమైనచో నటునిది తప్పులేదు. అయినను మొత్తముమీద విశ్వేశ్వరరావుగారు జైలులోనుండు రామదాసు వేషమునకు అర్హుడైనంత కబీరువేషమునకు అర్హుడుగ లేనట్లు స్పష్టమైనది. వారిసంగీతమునకు స్థానం నరసింహారావుగా రిచ్చినసనదు చాల అద్భుతముగా చెల్లుబడి యగుచుండుట తృప్తికరము.

నాట్య కళోపాసకసంఘము వారేర్పరచు నాటక సమ్మేళన సందర్భములందు టిక్కెట్ల వలన నటులకు సామర్థ్యానుసారము సన్మానమొసంగి ప్రోత్సాహమిచ్చుటకు చాలినంత జమయగుచో, నాట్యకళ సినిమా టాకీలతో పోటీచేయుచు పోషించుట సాధ్యమగును. నాట్య కళోపాసక సంఘమువారు దీనిని యెక్కువదృష్టియందుంచుకొన వచ్చును.

* * * *

గత శుక్రవారమునాడు రాత్రి సుమారు ౮ గంటలనుండి క్రొత్త నాంపల్లిలో డాక్టర్ వి. వి. శ్రీ హరిగారి యింటిలో శ్రీయుత డి. వి. యల్. నరసింహారావుగారు శ్రీకృష్ణవేషమును, బొబ్బిలి నాటకమందలి రంగారాయ వేషమును, చాణక్య వేషమును, రామదాసు వేషమును ధరించి అక్కడ కూడినవలుగురు పెద్దలకును ఆనందము గావించిరి. వేషము మార్చినప్పుడెల్ల అన్యులు ఆయా పాత్రలధరించి వచ్చినారనిపింప జేయగలిగిరి. భీభత్స రసపూరితుడగు చాణక్యుని అనుకరించినపుడు ఒక చిన్న బాలుడును, రౌద్రమూర్తి రంగారాయుని అనుకరించునపుడొక బాలికయు బెదరుకొని వంత జూచుటకై ముందు కూర్చుండినవారు లేచిదూరముగా వెనుకనున్న తమ తల్లులను గూడ దాటిపోవుట తమాషాగా నుండెను.

గద్యవాఙ్మయము యొక్క ఆవశ్యకత

మహమ్మద్ ఖాసింఖాన్ గారి ఉపన్యాసము

భాద్రపద బహుళ అష్టమి శుక్రవారము నాడు సాయంకాలము సుమారు ౬౹ గంటలకు రెడ్డివిద్యార్థి వసతిగృహమున ప్రస్తుతకాలములో గద్యవాఙ్మయమును అభివృద్ధిచేయవలెనని చెప్పుచు మహమ్మదు ఖాసింఖాను గారు సుమారొకగంటకాలము మాట్లాడిరి.

ప్రార్థనానంతరము కాశీ హిందూవిశ్వవిద్యాలయములో విద్యనభ్యసించి, ప్రస్తుతము ఉస్మానియా సెంట్రల్ టెక్నికల్ యిన్స్టిట్యూటులో నుపాధ్యాయుడుగా పనిచేయుచున్న శ్రీ. జి. రామారావుగారు ఏకగ్రీవముగా అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి. అధ్యక్షులవారును, ఉపన్యాసకులును తమతమ ఉచితాసనములందు ప్రసూనమాలాలంకృతులుగ చేయబడినతర్వాత, ఉపన్యాసకులు ఈవిధముగ నుపన్యసించిరి.

మనఆంధ్రదేశమునందు యిప్పుడు గద్యవాఙ్మయములో చాలమార్పులు జరుగుచు వృద్ధిచెందుచున్నది. మనము యిప్పుడు నాడుచుండు గద్యము 900 ఏండ్లనుపూర్వము ఉండినట్లు కనబడదు. ప్రస్తుతకాలము యిట్లు గద్యవాఙ్మయము వికసించుటకు కారణములు విచారించిన కనుపింపకపోవు. ప్రస్తుతకాలమున అచ్చుయంత్రములు ప్రతిచోటను వ్యాపించిపోయి ప్రతిమనుజుడును తనయొక్క భావములు వ్రాయుచు అచ్చువేయించుచున్నాడు. పూర్వకాలమున నీఅచ్చుయంత్రములు లేకుండుటచేభాషవ్యాపకములు గలిగిన ప్రతిమనుజుడు యింత సులభముగ తనభావములను యితరులకు వెల్లడిచేయు నవకాశములేకుండెను. అదియుగాక పూర్వము కవులందరు పద్యవాఙ్మయమునకే విశేషముగ పాటుపడినట్లు కన్పించును. ఆకాలమున పద్యవాఙ్మయ మట్లువృద్ధిపొందుటకు ఆకాలమున పద్యవాఙ్మయము భోగవిషయముగా నుపయోగించుచుండిరనుటకూడ యొక కారణమైయుండవచ్చును. ఆకాలము రాజులు, ఆర్జనచేసుకొనగలిగిన యితరులు పనిలేని సమయములందు వినోదార్థముగా పద్యకావ్యములను చదువుచుండెడివారు.

కాని కాలము ఎప్పుడును ఒకతీరుగానుండదు. కాలమునననుసరించి భాషయు మారుచునేయుండును. పద్యములు ఛందోబద్ధములగుటవల్లను, ఒకవేళ గద్యమును కొందరువ్రాసినను అది కఠినపద భూయిష్ఠమగుటవలనను బాగుగ చదువుకొనినవారికే తప్ప సాధారణజనమునకు అర్థమగునదికాకుండెను. అప్పటికాలపు గ్రంథస్థ (కృతక) భాషలో నున్నవి ఎక్కువ. ... కాలము నాటికీనాడు ఉపయోగించబడుచుండెడిది. నన్నయకాలమునుంచి కొంతకాలమువరకు ఉన్నట్టి ఆరసున్నలు గామారి ప్రస్తుతము ఆరసున్నలుకూడ తీసివేయబడుచున్నవి. ఈనవ్య సురిజాడ అప్పారావుగారు, గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారు కృతకమైన భాషనుపయోగించుటచే అదిగ్రహించిన ప్రకాశించదనియు, అందువలన వ్యావహారిక భాషలోనే గ్రంథములు వ్రాయుటమంచిదనియు నొకవాదమును లేవదీసిరి. కాని, కొందరికి వ్యావహారికభాషలో గ్రంథములు వ్రాసిన పాండిత్యములేదని ... తమ గ్రంథములను శిష్టప్రయోగములలో చేర్చరని భయముకలదు.

తెలుగు లిపిలోకూడ పరికించిన కొన్ని భేదములు కనుపించును. నన్నయగారి కవిత్వములో ... ప్రత్యేకభాషే విశేషముగా కానబడును. ఇది తిక్కనగారు ఆనవసరమైనవర్ణమును తీసివేసి వీరుపయోగించుమనకు చిన్నచిన్న మార్పులలో పాయుటున్నట్లు చెప్పిరి.

కాను రాను గద్యవృద్ధియగుటకు పాశ్చాత్యనాగరికతకూడ ఒక కారణమే కందుకూరి వీరేశలింగముపంతులుగారు నవలలు, నాటకములు, కథలు వ్యాసములు అనేకములువ్రాసి వాఙ్మయమును అనేకవిధముల వృద్ధిపరచిరి కనుకనే వీరికి గద్యతిక్కన యను బిరుదుకూడ కలదు. గద్యవాఙ్మయమునందు నూతనశకము వీరితో ప్రారంభించినదనవచ్చును. ఇటీవల పరవస్తుచిన్నయసూరిగారు పూర్తిగా నూతనపద్ధతితో కాక పూర్వపద్ధతిని కొంత సంస్కరించి నీతిచంద్రికను వ్రాసిరి. పిమ్మట చిలకమర్తి వారు అన్నివిధములగు వాఙ్మయములందును కృషిచేసి సహాయపడిరి. తర్వాత వెంకటపార్వతీశ్వరకవులుచాల బెంగాలీనవలలను తర్జుమాచేసినవి కొన్ని ఆంధ్రులకు చేర్చిరి.

పూర్వకాలపు సంస్కృతనాటకములలో ఉత్తమతరగతి పాత్రలకు సంస్కృతమును కొంచెము తక్కువ తరగతి పాత్రలకు ప్రాకృతమును వాడుచుండిరి. ఈవాడుక యిప్పుడు తెలుగునాటకములలోను యున్నది. వీరు ఉత్తమతరగతి పాత్రలకు కృతకభాషను: తక్కువతరగతి పాత్రలకు వ్యావహారికభాషను వాడుచున్నారు.

నాటకములలో పద్యములుండుటవల్ల భావము సరిగా ప్రకటితము కాజాలదనియు, నాటకకథ జరిగియుండినకాలమున వారు పద్యములలో మాట్లాడుకొనియుండరనియు నొకవాదము బయలుదేరినది. కాని ఈకాలమున సంగీతములేని నాటకమునకు ప్రోత్సాహములేకుండుటవలన నాటకములలో పద్యములను తీసివేయజాలకున్నారు. ఈకారణముననే డి. యాల్. రాయ్‌గారి (బెంగాలీ) నాటకములను అనువదించిన నమిడిపాటి కామేశ్వరరావుగారు రాయ్‌గారి నాటకములలో పద్యములు లేకున్నను తమ అనువాదములో పద్యములనుకూడ చేర్చిరి. కొన్ని నాటకములలో గద్యంలోచెప్పిన అభిప్రాయమునే పద్యములో మరలచెప్పుచుందురు.

మన ఆంధ్రజాతివికాసము పొందవలెనన్న మనము వ్రాయు వాఙ్మయమును మన ఆచారములననుసరించి, మన వ్యావహారికభాషలోనే వ్రాయుటమేలని నా అభిప్రాయము. మనము చిన్నకథలనుకూడ అనేకములను వ్రాయవలసియున్నది. మన కథాసృష్టి ఇంకను హీనముగా నున్నది. వ్యావహారికభాషలో పుస్తకములువ్రాసిన టెక్స్టుబుక్కులుగా అంగీకరింపబడదేమోననియు, శిష్టగ్రంథములలో చేర్పబడదేమోననియు, తాను పండితుడుగ తలచబడక పోవచ్చుననియు భయపడకుండవలెనని హెచ్చరించుచు తమ యుపన్యాసమును ముగించిరి.

పిమ్మట అధ్యక్షులవారు లేచి 200 ఏండ్ల క్రిందటి ఇంగ్లీషుకు యిప్పటి ఇంగ్లీషుకు భేదము కలదనియు ఎచ్. జి. వెల్సు మొదలగువారి కవిత్వములో మార్పుగలదని ... సమకూర్చు ... వచ్చినవారు ... ఆదియిప్పుడిప్పుడే సంస్కరించబడుచున్నదనియు అటులనే తెలుగుకూడ సంస్కరణమునకు కొంత యొడమిచ్చుచున్నదనియు చెప్పి ముగించి అంత కృతజ్ఞతావందనములతో 7-50 గంటలకు సభసమాప్తి కావించెను.

గణపత్యుత్సవమున ప్రభుత్వాధికారులు పాల్గొనుట

గణపత్యుత్సవ సందర్భములో ౨ వ ఆబాను వాడు సభ సమావేశమైనది. అధ్యక్షులు మౌ. సయ్యదు మొహియుద్దీను సాహెబ్ ప్రిన్సిపాలు. ఉస్మానియా కాలేజి. చాలమంది వచ్చియుండిరి. గొప్పగొప్ప అధికారులందరు సభనలంకరించిరి. వకీళ్లుకూడ వచ్చియుండిరి. హిందువులు, ముస్లిములు కలిసి మొత్తము వేయిమందియుండిరి. నిలుచుండుటకు చోటులేకుండ స్థలము క్రిక్కిరిసియుండెను.

సాయం: ౬-౹౹ గంటలవేళ కాలేజి ఉపాధ్యాయుడు విద్యావిషయమున గంభీరముగ ఉపన్యసించెను. ప్రపంచములోని వివిధదేశముల వారు వివిధకళల నెట్లు పూర్వకాలమున అస్తిత్వమునకు దెచ్చిరో వివరించెను. ఇజిప్టువారుగా జావస్తుపులను, చాల్డియనులు జ్యోతిశ్శాస్త్రమును, అసీరియనులు గృహనిర్మాణ శిల్పమును, ఫొనీషియనులు అక్షర కల్పనమును, మహమ్మదీయులు సంఘశాస్త్రము, రాజకీయశాస్త్రము, పరమత సహనమును నెలకొల్పిరి. హిందువులు సర్వతోముఖలతో లచుట, రాతిని చెక్కుట, వైద్యశాస్త్రము, రేఖాగణితము, రసాయన శాస్త్రము ను ప్రపంచమునకు నెచ్చిరి. చైనావారు కాగితపు కిరమను సృష్టించిరి......నేడు వారి విద్యాభివృద్ధి అధునికకాలమున జరిగిన చరిత్ర మును వివరించి ఈ యన్నిటికంటె మ. ఘ. వ. మన ప్రభువు గారి కాలమున సృష్టించబడిన విద్యావిధానము అత్యంతోపకారకమనియు, శతాబ్దములనుండి వీరికాలమున చేసిన పనులను ప్రజలనుసరించుటకు వీలు లేదనియు, పాశ్చాత్య భాషలలో విద్య నేర్చుపద్ధతిలోగల కష్టములు గమనించి మాతృభాషలో విద్య నేర్పు ఉదారపద్ధతిని నెలకొల్పిరని వివరించిరి.

మౌ. గులాం మహమ్మదుఖాను అధ్యక్షుల తాలూకదారుగారు, ఆ దేవిషయమున మాట్లాడుచు స్త్రీవిద్యనుగురించి గంభీరోపన్యాసము నొసంగుచు స్త్రీలకు పరాపద్ధతి తొలగించిన నేగాని పురుషులతో సమానముగ ముందునకు వచ్చి జీవితసంగ్రామమున వారును పాల్గొనిన గాని - స్త్రీల విషయమున పురుషులు సమానత్వము వర్తనము చూపిన గాని ఏదేశము వృద్ధిగాంచలేదనియు సెలవిచ్చి, టర్కీ, ఇరాను దేశముల ఈ కాలపు అభివృద్ధికిని కర్మనముగ జూపిరి. తరువాత తాలీమాతు సదరు మొహతమిము గారు ప్రస్తుతవిద్యాపద్ధతిలో గల లోపములను చూపుచు, బాలబాలికల చిత్తవృత్తికి అనుగుణ్యమైన విద్య నేర్పవలయునని చూపిరి.

రాత్రి 9 గంటలకు కృతజ్ఞతతో సభముగిసెను. గొప్పవారు పుష్పమాలాలంకృతులైరి.

—రహీందుదర్కాన్.

వకీళ్లసమావేశము

బారిష్టరు, ఎల్ ఎల్. బి. లో కడతేరినవారిని మాత్రమే యికముందు న్యాయాధిపతులుగా ఏర్పరుపవలయునన్న నియమము. నాక్షేపించుచు అవ్వలుదర్జావకీళ్ళు ౯ ఆబాను నాడు సభ చేసిరి. ఇట్టిసభయే నిజామాబాదులోకూడ ఇటీవలనే జరిగినది.

ప్లేగువ్యాధి ఉన్న చోట్లు

ఈ క్రిందిపేరులలో ప్లేగు వ్యాపించినట్లు ప్రకటింపబడినది. [1] షైరతాబాదు [2] చేనూవయా ఖాతుపురము.

మోటారు ప్రమాదము

మామిడిపల్లి చెరువువద్ద ఒకసైకిలు మోటారుకు తాకినందున సైకిలుసవారు చనిపోయెను.

రాకపోకలు

డాక్టరు నసరుల్లాఖాన్ సదరుమహాసబు గారు ఢిల్లీకి వెళ్లిరి.

మద్రాసు ప్రత్యేక శాఖాల విద్యార్థులరాక

ఆ శాఖాల విద్యార్థులు సుమారు 50 మంది అటలపోటికై నగరమునకు వచ్చిరి.

ఫారసీ కవులు

మన ప్రభువుగారి పాలనా కాలములో ఫారసీ భాషయందు కవిత్వము రచించినవారి పేర్లనుచు నొక ప్రత్యేక వ్యాసము ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ పత్రికలో ప్రకటింతురట. అట్టి కవులు తమ యుదంతమును ఆబాను నెల చివరకు వ్రాసి పత్రికాధిపతులకు పంపవలయునట!

ఉస్మానియా వైద్యశాల

దీనికి సంవత్సరపుఖర్చు 8 లక్షల రూపాయలు దీనిలో రోగుల ఆహారముకొరకు దాదాపు 80 వేలరూపాయలనియు, విద్యుత్తు (బిజలీ) ఖర్చు 38 వేలరూపాయలనియు తెలియుచున్నది.

నగరాభివృద్ధి సంఘము

ఈసంఘములో కర్నలు నవాబు సుల్తాను యార్జంగు బహదరు (సీనియరు నాయబుకోత్వాలుబల్దా) సభ్యులుగా నియమింపబడినారు.

విరాళము

రజతోత్సవ స్మారక భవననిర్మాణమునకై నవాబ్ అక్బరలీఖాన్ బారిస్టరుగారు నూరు రూపాయలు సమర్పించిరి.

మొదటిపేజీ తరువాయి

నుంచి యీ కార్యము జరుగుటలేదు కోట్టి ముఖ్యముపై ఏయుద్దేశ్యముతో నీయుద్యమము ప్రారంభించబడియెనో యది నిష్ఫలితమని విమర్శించుట సాహసము కాదు. ముందెటుల జరుగునో మన మూహింపజాలము

బోధనాభ్యాసన కళాశాలయొకటి, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమునకు సంబంధించియున్నది బి. ఏ. యుత్తీర్ణులైనవారు డిప్ ఇడి పరీక్షకు వెళ్లవచ్చును. బోధనా పద్ధతికై పదివిషయాలు (సబ్జెక్టులు) నియమితములు. తెలుగందులోనొకటి. కాని ఇదినామమాత్రము. ఇదివరకు తెలుగు బోధనాపద్ధతి నభ్యసించినవారు లేరు. కళాశాలయందు దీనికొఱకై యేర్పాటులుకూడలేవు. బోధనాపద్ధతి సైన్సు, చరిత్ర, ఉర్దూ మున్నగువాని గుఱించి నేర్పినచో చాలదు. తెలుగువిషయము సయితము పద్ధతి నేర్పబడవలెను. తెలుగు ఏర్పాటు గావించి యాంధ్రుల ప్రోత్సహించుట సమంజసము.

స్త్రీలు—విశ్వవిద్యాలయము:—

ఇంతవరకు వివరించిన విషయములు పురుషులగుఱించినవి. ఆంధ్ర స్త్రీలకు ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమం దున్నస్థాన మత్యంతయల్పము. మాధ్యమిక ఉన్నత పాఠశాలలందును వారికి స్థానములేదు. కేవలము ప్రాథమికవిద్యయే వారికి యున్నతవిద్యయైనది. అటుతర్వాత నాయ మాతృభాషా ద్వారా విద్యగడించు యేర్పాటులు లేవు. ఉర్దూద్వారా విద్య నేర్చుట పురుషులకే యనుకూలముగా యుండనప్పుడు స్త్రీలగుఱించి వేరుగ చెప్పనేల? ఆంధ్ర స్త్రీలలో విద్యావతులసంఖ్య తక్కువ యుండుటకు కారణములలోకెల్ల నిది ముఖ్యము. వారికి యాంధ్రబాలికల యున్నత పాఠశాలయే కరణ్యము. ఆపాఠశాలయే లేకయున్న నేటి యాంధ్రబాలికల విద్యాస్థితి పరిహాసాస్పదమై యుండెడిది.

మనప్రభుత్వము యమిత ధన వ్యయమునకోర్చి విద్యాభివృద్ధికి యత్నించుచున్నను, ఇచ్చటి ప్రజలలో అధిక సంఖ్యాకులకు వారి మాతృభాషాభివృద్ధికై తగుయేర్పాటులు గావింపబడలేదని చెప్పుట సత్యదూరము కాదు. ప్రజలలో కూడా భాషాభిమాన మంతగా యున్నట్లు గోచరించదు. మనరాష్ట్రమున నేటి ఆంధ్రభాషయొక్క విచారకరదుస్థితి వీనియన్నింటి ఫలితము. ప్రభుత్వమువారును ప్రజలును దయేకీభవించి భాషాభ్యుదయమునకై పాటుపడిన చిరకాలములోనే పరిస్థితులు చక్కబడును. అభిమానము శ్రద్ధ ముఖ్యము. భాషాభిమాన లీవిషయము గమనించిన నైజాంరాష్ట్ర ప్రథమాతనోము ఫలించును.

—

(౧౦ వ పేజీ తరువాయి)

మును నూరని ఇతిహాసకారులు గ్రహించిరి వసుశబ్దమునందు మాత్రము దేవశబ్దము చేర్చిరి అంతేగాక కర్ణార్జున యుద్ధ సమయమునందు కర్ణునకు కృష్ణుడు అస్త్రముచూపి మఱపించినట్లు ఒక మంత్రములో స్పష్టముగా నున్నది పైకారణములవట్టి కృష్ణార్జున కర్ణులని నామాంతరములుగల వైకుంఠ కృత్స శుష్ణులు, భారత ప్రసిద్ధ కృష్ణార్జున కర్ణులని మనము నిశ్చయింపవచ్చును. భారతకారుడు వేదోక్త నామములలో నుండి అనువ్వరి చారిత్రక పురుషుల కృష్ణార్జున కర్ణనామములు గ్రహించి కృత్సశుష్ణాదినామముల నుద్దేశపూర్వకము గా విడిచిపెట్టిన వాడయ్యెను. వైదికేతి హాసమును కొంత గుప్తభాషలో వ్రాయుట అతని యుద్దేశము. అట్లువ్రాయునప్పుడు స్వాభిప్రాయాను గుణముగా పాత్రపోషణము చేయుచు కథను కొంత మార్చి వ్రాయుట కతని కవకాశముచిక్కెను వేదములో కృష్ణుడు ఇంద్రావతార మనియున్నది. భారతములో విష్ణ్వవతారమని యున్నది. ఈ భేదమునకు కారణమేమనగా వేదములో వర్ణింపబడిన విశ్వాశ్వత్థమగు మహేంద్రుని భాగవత మతస్థులు విష్ణువుగా గ్రహించుటయే. అర్వాచీన వాఙ్మయములో నింద్రుడు వేదోక్త సార్వభౌమ స్థానమునుండి చ్యుతుడయి సామాన్య పర్జన్య దేవతగా మారినాడు. పర్జన్యుడు మహేంద్రునియొక్క విభూతియేగాని పర్జన్యుడు మాత్రమే మహేంద్రుడు గాడు. వేదోక్త విష్ణునామము యజ్ఞపరము. భాగవతుల విష్ణువు సర్వేశ్వరుడు. యజ్ఞమువిని విభూతి. ఈ యభిప్రాయ భేదమే పై భేదమునకు గారణము.

శృత్రుసకు అంబరీష, భయమాన, ఋజ్రాశ్వ (వృష్ణ),సురాధస్, సహదేవ అను పేరులుగల ఐయిదుగురు పుత్రులున్నట్లు ఋగ్వేదములో స్పష్టోదాహరణమున్నది. వీరిలో జ్యేష్ఠునకంబరీషునకు శము, వృషభ, అజాతశత్రు నామాంతరములుగగూడనున్నవి. ఇతడే భారతప్రసిద్ధ ధర్మరాజు. శముడనశాంతిపరుడు. వృషభుడన ధర్మస్వరూపుడు. భారతకారుడు. అంబరీషనామము ఉద్దేశపూర్వకము గావిడిచి వృషభశబ్దార్థమగు ధర్మరాజు నామమును అజాతశత్రు నామమును మాత్రము గ్రహించెను. పురాణప్రసిద్ధమైన అంబరీషుని నామాంతరమైన నాభాగశబ్దమును ధర్మరాజవాచకముగానే యుండవలెను. ఆ భాగుడనగా భయములేనివాడు. నాభాగుడన భయముకలవాడు. ఇదినాయూహ. వేదములో దీనికిమాత్రము ప్రత్యేకప్రమాణము లేదు. భయమానశబ్దమునకర్థము తెలిపెదను — అనగా భయపెట్టువాడనియర్థము. భారతమునందలి భీమశబ్దము దీనిసమానార్థకము. సురాధస్యే నకులుడు, సహదేవుడు స్వనామముచేతనే వేదమునందు శ్లేషింపబడువాడు పంచప్రాణదేవతలగు మరుత్తులే యీయైదుగురుగా నవతరించినట్లు స్పష్టముగానున్నది ధర్మరాజు ఉదానావతారము ఉదానము తేజోమయము. ఉత్క్రాంతిహేతువు అందువలన ధర్మరాజు యమావతారముగా పరిగణింపబడినాడు భీముడు వ్యానావతారము వ్యానమే సర్వకర్మలను జేయించు శారీరవాయువు అర్జునుడు ప్రాణావతారము. ఉపనిషత్తులలో ప్రాణమింద్రవిభూతిగా చెప్పబడినందున అర్జునుడు ఇంద్రావతారముగా చెప్పబడినాడు నకులసహదేవులు సమానాపానావతారులు. సమానాపానములే దేవవైద్యులు నకులనిశ్వాసలకు జరణశక్తి నిర్మలత్వము ఇవియే అండజుకు ఆరోగ్యకారకములుగదా! సమానవాయు వితరవాయువులలో సంమిశ్రమగుటవలన నకుల నామముదానికివ్వబడినది (నకులమునకు అని నకుల తెలియదగిన యితరవస్తువులతో కలిసియుండుటవలన) వేదోక్త సురాధస్యనామము మంచి మనస్సుగలవాడను అర్థమునందు ప్రవర్తించుచున్నది అదికూడ సమానవాయువునకే చెప్పినను, ప్రధాన ప్రాణవాయువుతోకలిసి సదా సంచరించుటవలననే ఆ పానమునకు సహదేవనామము కలిగినది ప్రాణమే దేవుడు. అపానమే సహదేవుడు ఈ మరుత్తులు మనుష్యులుగాబుట్టినను వీరినిస్తుంచినవారికి అమృతత్వము సిద్ధించునని ఒక మంత్రములో స్పష్టముగానున్నది. అందువల్ల భారతచరిత్రము పావనము

ఈపాండవులతల్లి కృష్ణియనునామములో వేదమున వ్యవహరింపబడినది. కృష్ణియన భూమియని యర్థము ఆమె భూమియవతారము. పృథాశబ్దము పృథివీ పృథ్వీశబ్దసమానార్థకము పాండవుల భార్యద్రౌపది కేవలము నఘోషయను పేరుతో వ్యవహరింపబడుచున్నది ఈమె అశ్విని దేవతల యనుగ్రహమువలన అర్జునుని పొందెనని ఒక మంత్రములో స్పష్టముగానుల్లేఖింపబడియున్నది. మరియెండుమంత్రములలో మరుత్తులేవ్వరును ప్రజావంశసురాలగు నీమెను తమవద్దకు పైకూర్చుండబెట్టుకొని తీసికొనివెళ్ళినట్లును తమకర్మలలో నామెను భాగస్వామినిగా చేసినట్లు ఉన్నది. ఇదియే ద్రౌపది. పాండవులైదుగురకు నొక్క భార్యయైనదనుటకు ప్రమాణమయ్యెను. వైదిక కాలములో నొకరకము నెక్కుట వనగా అతనివత్ని యగుటయనియే లేదు. ఈ ఘోష, కక్షీవతునకయని చెప్పబడినది. కక్షీవతుని యనగా కురుగబోసికొనిన గొప్పపుట్టుగలది. ఇదిగూడ ఆఘోషయే ద్రౌపదియని నిశ్చయింపుటకాధారమగుచున్నది. ఈమె కక్షవంతుని కుమారిత. కక్షవంతుడు ప్రజావంశజుడు. అతనికి విపథియని నామాంతరముగలదు. విపథయనగ కర్మనుడు. ఇది యాజ్ఞసేన శబ్ద సమానార్థకము.

కుయవ, నయవాక్, వృద్ధవాక్, దుర్యోణ అనునామములుగల ఒక గొప్పశత్రుని కుత్సుడు జయించినట్లు ఋగ్వేదములో స్పష్టముగానున్నది. ఈకుయవుడే దుర్యోధనుడు. అతని దుర్యోణనామమే దుర్యోధన నామముగా మారినది. కుయవకుయవాక్శబ్దములు. కుత్సితముగా మాట్లాడువాడని యర్థము. సుయవాక్ యని శాస్త్ర్యము. కురుశబ్దముకూడ నిదే యర్థమిచ్చును. (కుత్సితం రౌతీతి కురుః అని వ్యుత్పత్తి) పాండవులని పాండవులను ప్రత్యేకము గావ్యవహరించుట ధృతరాష్ట్రపుత్రుల కురునామము వంశత్వము గాక గుణత్వమని బోధించుచున్నది. వీరిపూర్వ పురుషుడు కురువైయుండుట ఈ నిర్వచనమునకు ప్రతిబంధకముగాదు.

ఇంద్రావతారపురుషుడు తనస్నేహితులగు శృత్రపుత్రులద్వారా క్షేత్రమును సాధింపజేసినట్లు ఒకమంత్రములో స్పష్టముగానున్నది. కృష్ణునియొక్క ఇంద్రప్రస్థనగరంలోనే నీ సాహాయ్యమువల్ల శత్రువులచే నాక్రమింపబడిన మహాయంత్రమును వేము జయించుముగాక అని కలదు అందువలన నరుపొందిన యంగమునకు గారణము రాజ్యభాగ సంగ్రహమని స్పష్టము.

దుర్యోధనాములతల్లి వర్చ్య అని వేదములో చెప్పబడుచున్నది. ఈ వర్చ్య ఒక్కసారియే ఇరువదివందల కుమారుల గనినట్లు లెండు మూట్లుపైకలదు. భారతములోగూడ కర్ణపర్వాదిని గణించిన నిలిచిన పేరులపట్టికనిచ్చుసందర్భమున, ధార్తరాష్ట్రులలో గణించినవారు తొమ్మండ్రు, నిలిచినవారుపదునొకండ్రు లెక్కచేయబడిరి. ఇదిమూల భారతవాక్యముగానుండవచ్చు. ఈ వర్చ్యపుత్రులలో ముఖ్యుడు అనువాదకుడున్నట్లు వేదమువలన తెలియుచున్నది. వానికే భారతములో దుశ్శాసనుడు అనిపేరు. పాండవపక్షపాతియగు తపమువనుఋషి ఈ వర్చ్య పుత్రులచే వధింపబడినవిషయము అతనియొక్క సూక్తములో స్పష్టముగా వర్ణింపబడినది. వత్సుని ఒకసూక్తములోగూడ, వర్చ్యపుత్రులు తన్నుమాటిలో త్రోసినట్లు కాపబడితుమై యతడు దేవతలప్రార్థించుసందర్భమున చెప్పబడి యున్నది.

దుర్యోధనుడు తుదయుద్ధమున పారిపోయి నీటదాగినట్లు స్పష్టముగా చెప్పబడియున్నది. పాండవులు కృష్ణానుగ్రహముచే అనీతిని సాధించి వానిని సంహరించిరట.

ఈమహాభారతయుద్ధము హస్తా నక్షత్రమునందు రవియుండగా దక్షిణాయనప్రవేశకాలమందు (అనగా నిప్పటికి 6500 వత్సరములకు పూర్వము) జరిగినట్లు కుత్సు రెండుమంత్రముల వల్ల తెలియుచున్నది.

—

ఆంధ్రులకు

౩౦ లక్షల నిజాం రాష్ట్రాంధ్రుల అభివృద్ధికి ముఖ్యసాధనము! గోలకొండ పత్రికా పోషణము.

గోలకొండపత్రిక

GOLKONDA PATRIKA

HYDERABAD-DECCAN

The First Telugu Bi-Weekly in Andhra Desa and the only Telugu Newspaper for H.E.H. The Nizams Dominions.

వర్తకులకు

నిజాంరాష్ట్రపు ఎనిమిది జిల్లాలలోని ఆంధ్రుల లో మీ సరకులమ్మకమునకు సాధనము? గోలకొండ పత్రికలో ప్రకటనము.

Vol. 10. | Thursday 26—9—1935 | No. 39.

మహాభారతరహస్యము

—— మహాముని కావ్యకంఠ గణపతి శాస్త్రిగారు

(మహాముని, కావ్యకంఠ బిరుదాంకితులగు బ్రహ్మశ్రీ అయల సోమయాజుల గణపతి శాస్త్రిగారు "భారత రహస్యము" అనుపేరున ఆంధ్ర యూనివర్సిటీ పక్షమున రెండుపన్యాసము లను గత సంవత్సరము దిచ్చియుండిరి. అవి సంగ్రహముగా ఆంధ్రపత్రికయందు ప్రకటితము లై యుండెను. ఆ యుపన్యాసము లందలి విమర్శనము, అపూర్వముగను ప్రతిభావంతముగను ఉన్నది. ఈ విషయములనే యే జన్మని వాడితోను పెంచి గ్రంథ రూపకముగా ప్రకటించి యుండిన వానికీర్తి ఖండ ఖండాంతరములందు వ్యాపించి యుండెడిది. ఏ తత్త్వమయ తత్త్వమును బాగుగ గ్రహించుటకును, అదే పద్ధతివిచార విషయము నింకను విపులముగ విమర్శించుటకు ప్రవేశించుటకును ఆ వ్యాసరాజము లను ఇందు ప్రకటించు చున్నాము.

గో. ప సం.)

మహాభారత యుద్ధకాలము క్రీ. పూ. 1400 అని లోకమాన్య బాలగంగాధరతిలకు మొదలగువారు అభిప్రాయపడియున్నారు. పరీక్షిత్తు జననము నందాభిషేకమునకును మధ్యకాలము 1015 సంవత్సరములని విష్ణుపురాణశ్లోకమువలన భారతకాలము గానుచున్నారు.

ఆచార్య సి. వి. వైద్యగారు పంచాంగము ప్రకారము కలియుగాది భారతయుద్ధకాలమని చెప్పుచున్నారు. శతపథ బ్రాహ్మణమునందు పాండవులు ... ఉల్లేఖించుట వారివా ... కొంత ... ముగా శోధించిచూచినచో పాండవులు ఋగ్వేద సమకాలికులని తేలును. కారణములు 1. పాండవుల ముత్తాత శంతనుని అన్న దేవాపి ఋగ్వేదమునందు దేవాపి సూక్తమునకు కర్త. అతనిపేరు ఋష్టిషేణ ప్రాచీనము 2. శాంతనుని దుర్భిక్షమునందు మరణించినవాడని బృహస్పతి ప్రార్థన ఋగ్వేదమునందు కలదు. శాంతనునకు ఆర్ష్టి ప్రార్థన ... 3. ఛాందోగ్యములో శ్రీకృష్ణుని ఘోరాంగిరసుని శిష్యునిగా చెప్పబడిన ఆంగిరసఘోరుడు ఋగ్వేదములో మంత్రకర్త. అతనిశిష్యుడగు కణ్వుడు మునులు నారదప్రభృతులు కూడ ఋగ్వేదములో సూక్తకర్తలు. కణ్వవారసులు శ్రీకృష్ణునితో మరల్ప్రసంగించుట తెలియుచున్నది. ఇదంతయు సమకాలికతకు నిదర్శనము 4. శ్రీకృష్ణుని సోదరి ... మహర్షియు, అతని తండ్రియగు వ్యాసమహర్షియు ఋగ్వేదములో మంత్రకర్తలు 5. పాండవుల పురోహితుడగు ధౌమ్యుడు ఋగ్వేదమునందు సూత్రప్రోక్త ... దేవలుని తమ్ముడు 6. నహుషుని మొదలుకొని చంద్రగుప్తుని వరకు 153 తరములవారున్నారని చేసిరనియు. అందులో నహుషుని శ్రీకృష్ణుడు 15 తరము వాడనియు, చంద్రగుప్తుని రాజ్యారంభము గ్రీకు రాయబారిగా నున్న మెగస్తనీసు వ్రాసిన చరిత్రవలన స్పష్టము. ... అనుశాసన పర్వములోను హరివంశములోను కృష్ణుని దశమ తర ... వాడే యనిగలదు. అనగా చంద్రగుప్తునకు 138 తరములు ముందటివాడని తేలును. ఇది గూడ పాండవులు అత్యంత ప్రాచీనులనుటకు నిదర్శనము. 7. మహాభారత గ్రంథములోని అనేక స్థలములందు పాండవుల చరిత్ర పురాణేతిహాసముగా వర్ణింపబడుచున్నది.

అదివరకుగా ఋగ్వేద సమకాలికులని సిద్ధపడిన పిమ్మట ఋక్సంహితలో పాండవుల చరిత్రను గురించి ఒక ముఖ్యమైన ... లేదని ప్రశ్న వచ్చును. పరిశోధించినచో పాండవుల చరిత్రము ఋగ్వేదములో ముదాహరింపబడినదనియే చెప్పవచ్చును. ఏతశుడు, కుత్సుడు, అర్జునేయుడు, అర్జునుడు, ఋజ్రాశ్వుడు, ద్యోతనుడు అను అను నామములుగల గొప్ప సూక్తకర్తయగు సత్యవచనుడే యిదే అర్జునుడు. ఉత్తరఫల్గుని నక్షత్రమునకు అర్జునియని నామాంతరము. అర్జుని నక్షత్రమువాడే అర్జునేయుడు. ఫల్గునుడన్నట్లు అర్జునుడన్నది చైత్రము నక్షత్రనామమే యగును. ఋజ్రాశ్వశబ్దము శ్వేతవాహన శబ్ద సమానార్థకము. ఇతడు శ్విత్రుని కుమారుడని రెండు మంత్రములలో నుదాహరింపబడి యున్నది. శ్విత్రుడనగా తెల్లరంగు-శ్వేతరోమములుగలవాడు. శ్వేతశబ్దమునే మహాభారత కారుడు పాండు శబ్దముగా మార్చినాడు. అపాండుత్వము రోగముగల రంగేయని భారతమున స్పష్టముగా చెప్పబడి యున్నది. ఈకుత్సునకు శుష్ణ, శుష్ణకన్, అశుష తూర్వయాణ, వృషాకపి, కర్ణగా, సూర, సూర్య అను తొమ్మిది నామములుగల ఒక మహావీరునితో యుద్ధమైనట్లు ఋక్సంహితలో చెప్పబడి యున్నది. ఈ నామములలో సూర, సూర్యశబ్దములు అమహావీరుని సూర్యావతారత్వ ప్రమాదకములు. ఆ మహా యుద్ధములో కౌరదేవ్య, కృష్ణ, వైకుంఠ యను నామములు గల ఇంద్రావతార పురుషుడు కుత్సునకు సారథ్యము చేసినట్లున్నది. ఇతడే శ్రీకృష్ణుడు. ఆ ప్రమాణాయకుడే భారతప్రసిద్ధకర్ణుడు. ఆ మహా యుద్ధములో కర్ణుని పరాక్రమము హెచ్చి—వనిదయు, అర్జునునకని జయింపనేరక పారిపోవుటకు సిద్ధముగానుండెననియు, అప్రుడు సారథి కృష్ణుడు అర్జునుని పారిపోవుట నివారించి వక్రగతితో కర్ణునిరథముపై తనఋశ్వములఫుటిపి కర్ణుని రథచక్రమును పద్మతోని రథముమ గొంటుగుపాటు చేసి కర్ణుని భూపతితునిగా జేసినట్లు వర్ణనలు ఋగ్వేదమున స్పష్టముగానున్నవి. కృష్ణుని తాటస్థ్యము కౌరవాదు నిమిత్తము ఇట్టి రథచక్ర భంగమును కాపట్యత మగు రథచక్ర మజ్జనముగా భారతకారుడు మార్చి చెప్పినాడు. ఈ కర్ణుడే యనిన రాక్షస రాజులను సేనలతో చంపినట్లు ఋగ్వేదమునందున్నది. వారు ఘటోత్కచాదులు వారి మిత్రులు సైయుండవచ్చును. అంతియేగాక కర్ణుని తేజోమయ కవచమును నింద్రావతార పురుషుడు ఒక మంత్రములో యాచించి అపహరించినట్లును, మరొక మంత్రములో కర్ణుడు కవచమునిచ్చినట్లును స్పష్టోల్లేఖములు కన్పట్టుచున్నవి.

వేరొ మగు కృష్ణుని కౌరదేవ్యనామము భారతాది గ్రంథములలో కౌరవనామముగా మారినది. వాసవనామమే వాసుదేవ నామముగా మారినది. కౌరదేవ శబ్దములో నాసైన దేవ

(౧౧ వ పేజీ ౩వ కాలం చూడుడు)

భారతవీరులు ఋగ్వేదములోని వారే!

గాంధారికి ౧౦౦ కొడుకులే

భారత యుద్ధము ౫౦౦౦ సంవత్సరములకింద జరిగెను;

కృష్ణుడుకూడా యుద్ధము చేసెను-

కణ్వాదులు కృష్ణుని సహాధ్యాయులు

... విషయములు లెస్సిదో సి. వ్యాసుడందు పరిశోధింప బడినవి.

మహాముని కావ్యకంఠ గణపతి శాస్త్రిగారు

Printed and Published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press, Hyderabad. Editor: K. Balakrishna Reddy.